

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . 6 ft.
Fél évre . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a laptulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETESI DÍJ:

egy l. haasboe petit sor
10 kr., többzető hirtér-
ténél olcsóbb. Nyilte-
sora 25 kr. Belyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nandor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tattak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 15 kr.

Megjelenik minden kedden.

Egyes szám ára 15 kr.

Az apatini szárnyvonal.

gy éve már, hogy a Zombor-
tól Apatinig terjedő helyi vas-
utra kormányilag kiadott nyom-
elemzési engedélyt jelentettük.

Nem ez volt az első gon-
dolat, mely egy ilyen helyi
vasut létesítését szőnyegre hoz-
ta. Nehány év előtt Maró nyug.
kapitány lóvonatu pályát ter-
vezett az alföldi vasut zomborl
induló házául a bajai és apa-
tini utcán s a csatornán kereszt-
ül Apatinig. E vonal azonban nem tűn-
vén fő-
jövődelmzőnek, még eszme korában meghalt.

Schmidt de Wilde vállalkozó később ugyane
vonal létesítése érdekében agítált, de gőzerőre
akarta azt berendeztetni. Már ha lóvonatu sem
élhet vala meg, természetes, hogy ilyen két-
annyiba kerülő gőzerős vasutnak szinte az irre-
ális ideák mártírhalálát kellett hálnia.

A harmadik tervezet e pályára Markovits
helybeli születésű bécsi vasutmérnöktől származik.
Eszert az szárnyvonal az alföldi vaspálya
vágányán haladna, ennek az apatini uttal való
keresztezése; végpontja az apatini duna-
parton lenne és a hajóknak a vasutal való köz-
vetlen összeköttetését létesítene.

Az első két vonal 29¹/₂ ez utóbbi csak 13
kilometer hosszú lenne s a dunaparton rakodó-
nak okvetlenül készítendő töltés által Apatint a
Duna féktelenkedése ellen is védelmezne.

Mint hogy e vonal beese, Zombornak a Du-
nával való összeköttetése értékétől függ, ezennel
szóba hozzuk annak jelentőségét.

Városunk kényelme nyert ugyan az alföldi-
flumei vasutal, de kereskedelme vesztett

Ki ne emlékeznék, milyen volt Zombornak,
mint gabnapiacnak forgalma, mielőtt a szabad-
kai és bajmoki vasutállomások azt innen maguk-
hoz nem szívták?

Most pedig, midőn a budapest-zimonyi vas-
ut meg néhány kisebb csomópontnak fog me-
gyehosszat léte adni: az a néhány telecskai sok
és jó buza termő község, mely eddig ide huz-
zott, lassankint szinte más, közelebbi célszerűbb
forgalmi ponthoz fog pártolni.

A szabadka-bajai szárnyvonal is csak ártal-
munkra lehet.

Szóval köztudomásu dolog, hogy városunk
gabnakereskedelme máris oly rohamosan hanyat-
lik, hogy ha még a jelzett több oldalú verseny
ellene megindul, egészen megsemmisül.

A Ferenc csatorna ezen villámcsapásszerű
veszélynek nagyon hitvány elhárítója, nemcsak
azon eredeti bűnéért, hogy a várostul éktelen
messze esik, hanem azért is, mert az új buda-
pest-zimonyi vasut, régi forgalmának egy részét
ugyis fölfelé fogván terelni, mi a csatornát ezen-
tul csak Cservenkaig vehetjük tekintetbe, onnan
kezdve a vasuthoz huz minden.

Ezek nem csinált bubusok, hanem mind
valóságos tények; tények, melyeknek ónsulyát
részben már érezzük és ha nem biztosítjuk ma-
gunkat némi csekély mostani kereskedelmünket
is agyon fogják nyomni Mert hiába! Ahol ke-
reskedés nincs, ott ipar sincs, semmi forgalom
sincs.

Közlekedés, hozzáférhetőség — az az ír-
mag, melyel városunk jövőjén segíthetünk. A
szivaci országot nekünk legfőlebb csak Kerynát
menti meg; Szivac már Kula felé fog huzni.

Nekünk arra kell törekednünk, hogy **lehe-
tőleg középpontjává lehessünk valamely
nagyobb forgalmi területnek.**

**Erre pedig csak a Dunával való köz-
vetlen összeköttetés ad alkalmat.**

Sokan azt hiszik, hogy: hiszen Gombosnál
ugy is össze vagyunk vele kötve.

Igaz; de ebből kicsi a hasznunk. Gombos
felre esik mindentől. Nincsenek utjai. Még Bo-

gojevára se lehet belőle könnyen bejutni. Maga
se központja környékének.

Az összekötési pontnak közelebb kellene
lenni. Közelebb pedig nem lehet már, mint a
megbeszél 13 kilometeres vasuton.

Az csak a kérdés: ki építse ki?

Magán vállalkozó nem fogja saját zsebére
tenni; mert nagy is a kockázatatandó összeg,
meg nincs is vidékünkön ember, aki erősen ér-
dekelve volna. A két városnak, Zombornak és
Apatinnak kellene kitennie magát — legalább
egy-egy harmad részben. A harmadik harmad-
része majd csak akadna vállalkozó.

Zombor ezt csakugyan megtehetné, már kö-
vetkezteességéből. Hiszen annak idejében a zimo-
nyi vasutra, ha alája hozzák, százezer forintot
ajánlott. Rossz logika, ugy okoskodni, hogy:
mert ezt a vasutat meg nem kaptuk, ne csinál-
junk semmit.

Zombor ezen összeg fölajánlásával elismerte,
hogy közlekedésének emelését, áldozatokkal is
biztosítania kell; mert amugy is szegény város,
tehát ha nem biztosít magának forgalmat, egé-
szen kiesik a világ kereskedelem körforgásából.
Az, hogy a zimonyi vasutat meg nem kapta, csak
eggyel több ok arra, hogy áldozzon jövőjeért.

Hogy ez által Apatin emelkedik nem
baj. Hisz Apatin sincs tán Muszkaországban!
És e jogosult remény majd arra birandja Apa-
tint, hogy ő is tegye meg, ami erejéből telik.

Az apatin zombori műut kiépítése egy ily
helyi vasut életképességét nem ássa alá. Hiszen
ismeretes azon forgalmi politikai akcióma, hogy
a vasutak az igás közlekedést csak fokozzák;
de sem ez amaz nem teszi fölöslegessé, sem
amaz ezt nem nélkülözheti.

Midőn látjuk, hogy a művelt világ minden
városa arra törekszik, hogy gyors és olcsó hoz-
záférési módok által emelkedjék: nem szabad
keresztbe rakott kezekkel néznünk nekünk sem,
ezen általánosan követett irányt. Sőt el kell
követnünk mindent, hogy a lehetőséghez képest
mi is ily középponttá váljunk. Követeli ezt az
elmondottakon kívül azon körülmény is, hogy
itt van e nagy megye eszékhelye. Azért is nem ha-
bozunk kimondani, hogy Zombornak forgalmi köz-
ponttátetele a megye kormányzatának éber gond-
ját, jóakarátát, sőt áldozatkészségét is megérdemli.

Magunk irtuk ugyan a fentebbi cikket, de
más szolgáltatta adatokból. Föltételesem hozzá
is járulunk elvileg a mondottakhoz.

Ezen feltételek a következők:

1. Mutassa ki a cikkező, honnan, mikép és
miáltal gondolja ő a forgalmat Zombor felé ter-
relhetni? Névszerint mit szállítana e vonat a
Duna beállításától tavaszig? Eladdig részvényese-
ket keresni se érdemes.

2. Mekkora haszon illethetné ezen netáni for-
galmi szaporulatból a két várost, mint testületet?
Mert ennek tudása vagy alapos várhatása nél-
kül egy város könnyelmű szerencsevadászatra nem
indulhat

3. Mondja meg a cikkező egyenes kerek
számban, mennyi volna a vállalat költsége?
mennyivel járul ómaga és elvrokonai hozzá? mit
kér Zombortól? mit Apatintól?

Mert ilyen kezdő, mozgató, rábeszélő és
gyakorlatilag számító, de egyszersmind szemé-
lyesen érdekelt husból és vérből álló egyéniség
nélkül, nincs meg az a központ, mely köré az
eszme elvi vagy realis barátai tömörüljenek.

Szerk.

16464. szám. Bács-Bodrogh megye alispánjától.
alisp. 1881.

Bács-Bodrogh megye alispánja által a Hódságh-
Keresztur-Verbászi régi levezető ároknak kellő kitisz-
tattatása és hel reállittatása iránt -- az e célból
1880-ik évi február 5-én és 1881. évi októker 11-én
Zomborban megtartott érdekeltségi tárgyalások és az
1874. évi XI-ik törvényeikk 13-ik §-a alapján -- a
következő h a t á r o z a t hozatott:

1. Az ugynevezett hódságh-keresztur-verbászi
régí vizlevezető ároknak az illető érdekeltek költségén
eszközleendő kitisztattatása, és rendeltetési céljának

megfelelő helyreállittatása, nem különben az azon volt
hidaknak kijavitása, illetőleg újbóli elkészittetése ezen-
nel hatóságilag elrendeltetik

2. Ezen munkálatok -- a nagyméltóságú m. kir.
közmunka és közlekedési ministeriumnak 1877. évi
augusztus 25-én illetőleg szeptember 19-én 20929 14284.
szám alatt tett intézkedése folytán -- a bega csator-
nai kir. mérnöki hivatal által 1878. évi októker 31-én
1038. szám alatt, az érdekelte községek és a kir. kincs-
tári uradalom közreműködésével elkészített, a nagy-
méltóságú m. kir. közmunka és közlekedési ministerium
által 1879-ik évi december 21-én 19532. szám alatt
Bács-Bodrogh megye alispánjához leküldött, itt 1880-ik
évi február 5-éig közszemlére kitéve volt s e napon
az érdekeltségek képviselői által egyhangulag helye-
seknek talált és elfogadott műszaki tervezetek szerint
eszközleendő, -- és pedig a két irányban készített
tervezetek azon kisebb része értelmében, mely össze-
sen 169,336⁷³/₁₀₀ köbméter földkímélet és három új
hidat igényel, s mely munkálatok összes költségei
40,015 firt 44 krra s így a mentesített területhez ké-
pest holdanként 2 firt 61 krral vannak előirányozva.

3. Az ebbeli munkálatok teljesítésére, s az ezek
által felmerülő költségeknek birtokaránylag leendő
viselésére az érdekelte Hódságh, Lality, Filipova, Ke-
resztur, Torzsa, Kueura, Kula és Ujverbász községek,
ugyszintén a kulai kir. kincstári uradalom mondatnak
ki kötelezetteknek, és pedig azon terület aránya szer-
int, melyről a belvizek a nevezett árok köztvetése
által a Ferenc csatornába levezettetnek, -- szabadsá-
gukban állván a felsorolt községeknek, hogy az ezen
munkálatok folytán reájuk esendő költségeket az illető
érdekelte egyes birtokaikra az ő közreműködésükkel
készített ebbeli ártér kimutatások alapján birtokarány-
lag kivethessék és a közadókra nézve fenálló szabá-
lyok szerint végrehajtás utján is beszedhessék.

4. Az egyes községek, ugyszintén a kulai kir.
kincstári uradalom érdekeltségi aránya -- az ebbeli
műszaki okmányok, s a fent idézett érdekeltségi tár-
gyalások jegyzőkönyvei, különösen pedig az 1880-ik
évi február 5-én történt megállapodás folytán, az e
megyei kir. építészeti hivatal és Bieber József kincs-
tári mérnök által eszközölt utánszámítások eredmé-
nyeként 1880. évi március 4-én készített, e hó 11-én
tartott érdekeltségi tárgyaláson bemutatott, és senki
által sem kifogásolt ebbeli kimutatás alapján -- e
következőleg állapittatik meg:

a. Hódságh községe	878 ¹²⁶⁷ / ₁₀₀₀	hold.
b. Lality	1589 ³⁶⁶ / ₁₀₀₀	"
c. Filipova	477 ¹⁴⁶⁰ / ₁₀₀₀	"
d. Keresztur	4441 ⁵⁴⁰ / ₁₀₀₀	"
e. Torzsa	371 ⁹¹ / ₁₀₀₀	"
f. Kueura	310 ³⁴⁷ / ₁₀₀₀	"
g. Kula	640 ⁷⁷⁵ / ₁₀₀₀	"
h. Uj-Verbász	494 ¹⁰²³ / ₁₀₀₀	"
i. A kir. kincst. uradalom:		
Lality község ter.	24 ⁸⁵³ / ₁₀₀₀	
Keresztur "	941 ⁶⁴⁰ / ₁₀₀₀	
Pékla pusztán	2835 ¹⁰⁶⁹ / ₁₀₀₀	
Béla pusztán	2338 ¹³⁸⁰ / ₁₀₀₀	
Összesen	15344²¹¹/₁₀₀₀	holdat.

5. A kérdéses vízleeresztő árok kitisztításának
és helyreállittatásának munkálatai ekként lesznek foga-
natosítandók, hogy jelen határozatnak a nagyméltó-
ságú m. kir. közmunka és közlekedési ministerium ál-
tali jóváhagyása után, az előző pontban idézett kimu-
tatás szerint az egyes községek és a kincstári urada-
lom által teljesítendő földmunka mennyiség vonalrészre
a Ferenc csatornától fölfelé számítandó sorrendje, ugy
szintén a megkezdés és befejezés határideje -- a hely-
beli kir. építészeti hivatal meghallgatása után, az ér-
dekelte községek előljáróságaival és a m. kir. államja-
vak zombori igazgatóságával alispánilag azonnal köz-
zöltetni fog, kötelezve lévén azután minden község
illetőleg a kincstári uradalom, a reá kivetett munká-
nak a műszaki okmányok értelmében elkészittetésé-
ről, és a kitézött határidőbeni befejezéséről, ugyszin-
tén az általa külön-külön teljesítendő munkálat kité-
zéséhez és műszaki vezetéséhez szükséges, s a megyei
alispánnak bejelentendő műszaki közegekről saját hatá-
körében gondoskodni, mel. műszaki közegeknek a kér-
deses munkálatokra vonatkozó, s a megyei kir. építé-
szeti hivatalnál leendő műszaki okmányok lemásolha-
tása megengedtetik.

6. Ha valamely község vagy a kincstári urada-
lom a reá kivetett munkát az előző pontban megha-
tározott időre meg nem kezdené, illetőleg be nem fe-
jezné: az ebbeli munka a megyei alispán által árlej-
tés vagy alku egyezmény utján -- az illető község
illetőleg uradalom kárára és költségére hatóságilag
elkészittetni, s az ebbeli költségek töle közigazgatási
végrehajtás utján beszedetui fognak.

7. A műszaki leírásban meghatározott három új
hidnak az ebbeli tervek szerint elkészittetése az alisp-
pán által nyilvános árlejtés utján fog eszközöltetni.

8. Mint hogy a Ferenc csatorna részvény társulat
az ebbeli munkálatok foganatosítása ellen a mult évi
február 5-én tartott érdekeltségi tárgyalás alkalmával
tett óvásától, ugy szintén a vezérigazgatósága által
1880. évi 190. szám alatt a megyei alispánhoz inté.

zett és múlt évi március 2-án 3450. szám alatt beiktatott tiltakozási beadványától azon feltétel alatt állott el, ha a kérdéses munkálatok folytán a csatorna komphid nyílásainak fentartása, s a behordandó iszap kotratása tekintetében mindenesetre felmerülő költségeinek fedezésére a kölcsönösen megállapított három-ezer forintnyi összeg az érdekelttség által megfizetetik: ezen átalány összeg megfizetésére az érdekelt községek és a kincstári uradalom birtok aránylag ezennel kötelezettenek, világosan kijelentvén, hogy ha netalán akár a most szándékolt kifizetés alkalmával, akár pedig később, a jelenlegi műszaki tervekben kitüntetett árterületen kívül eső nagyobb területről, újabb szivó árkok segítségével, és így több viz vezetnék le: ez külön alku tárgyat képezend a Ferencsatorna részvénysúlát és az érdekelttség között.

9. A 7-ik pontban említett, s a műszaki leírás szerint összesen 3455 ftt 67 krral előirányzott három hídnek költségei, úgy szintén az előző pont szerint a Ferencsatorna részvénysúlátának fizetendő három-ezer forintnyi átalány, az alispán által az összes érdekelt községekre és a kincstári uradalomra a jelen határozat 4-ik pontjában meghatározott érdekelttségi arány szerint fognak kivettetni, az illetéktől — szükség esetében közigazgatási végrehajtás útján is — beszedetni és a vállalkozóknak illetőleg a nevezett csatornai társulatnak kifizeteni.

10. A jelen határozat által elrendelt összes munkálatok kellő foganatosítására való felügyeletet, úgy szintén ezek befejezése után a felülvizsgálatot a megyei hatóság eszközölni, — s az ebből eredő összes költségek az érdekelt községek és a kincstári uradalom által a 4-ik pontban megállapított érdekelttségi arány szerint viselendők.

11. Jelen határozat — az összes műszaki okmányokkal és a kérdéses munkálatokra vonatkozó összes ügyiratokkal — a nagyméltóságú m. kir. közmunka és közlekedési miniszterhöz jóváhagyás végett alispánilag felterjesztetik, a határozat foganatosítása a nevezett miniszterium jóváhagyása, esetőleg módosítása értelmében lévén eszközölnöd.

Kelt Zomborban, 1881. évi október hó 25-én.

Schmausz Endre s. k.,
alispán.

Közegészségügy.

Zombor sz. kir. város közegészségi állapota
1881. évi október hóban.

Városunk közegészségi állapota e hóban, a heveny ragályozó kóroknak kedvező, hűvös és esős időjárás dacára, tekintettel ugy a betegülés és halálozás számárányára, mint a legtöbb köreset enyhe és könnyű lefolyására, kielégítő volt; főleg, ha tekintetbe vesszük, hogy e kedvezőtlen légtérviszonyok a hiányos és hirtány ruházat, silányul táplálkozó és egészségtelen, rossz helyiségekben lakó szegényeinket váratlan bosszu tartamával előkészületlenül lepte meg.

Tülnyomók voltak e hóban a légző szervek hurutos, lobbos bántalmái; megemlítendők még egyes váltóláz, gyomorbelihurut és orbánc esetek.

Mint heveny fertőző kórok észleltettek szórványosan: a hagymáz, hártás torokgyík és a ronesoló toroklob, több esetben lethális kimenetellel.

A ronesoló toroklob fellépésének ellenőrzése szempontjából meglátogattam e hó folyamán a következő iskolákat: a Szelenese külvárosi rom. kath. I. osztályt és a gör. kel. vegyes iskolát; a Bánát külvárosi I., II. és III. vegyes osztályt; a Cserevka külvárosi gör. kel. vegyes iskolát, valamint a gákovanadiosi tanyai r. kath. vegyes iskolát.

Az iskola gyermekek között teljesen kedvező egészségi állapotot találtam. habár hygienicus szempontból nem felel meg minden iskolahelyiség a követelményeknek; viszonylagosan azonban pótolja e hiányokat a tanítóknak a tisztaság és szellőzés körül tanúsított éber gondozása.

Meghalt ez évben e hó végéig 547 egyén. Múlt 1880-ik évben meghalt november 1-ig 766; ez évben tehát 219-el kevesebb haláleset fordult elő. Múlt év október havában meghalt 52; ez év október havában 56, tehát 4-el több.

E hóban elhaltak közül 25 férfi és 31 nő; hét éven alóli 33; ezek közül gyógykezeltetett 13 és 20 nem; hét éven felüli 23, ezek közül orvosoltatott 10 és 13 nem; összesen gyógykezeltetett 23 és 33 nem.

A halálokok a kezelő orvosok és a halottkém meghatározása szerint a következők:

1. Ragályos betegségben meghaltak: ronesoló toroklobban 5, hártás torokgyíkban 2, hagymázban 1.
2. Egyéb betegségek folytán: veleszületett gyengeség 5, gyermekszály 2, görsök 12, gyomorbelihurut 4, tüdőlob 2, tüdőgümőkór 9 (a meghaltak 16%), agyvérőmlény 3, derme 2, orbánc 1, angolkór 1, rak 1, bubor 1, gyermekgyiláz 1, aggaszály 4; halva született 3 fiú és 2 leány, összesen 5.

Az elhaltak kora: 0-1 évig: 19; 1-5 évig: 11; 5-20: 7; 20-30: 2; 30-40: 7; 40-60: 3; 60-80: 6; 80-on túl: 1.

Születtek ez évben e hó végéig 781; múlt 1880-ik év november 1-ig születtek 869; született tehát a múlt évben november 1-ig 88 egyénnel több. Múlt év október havában született 93; t. é. október havában 87, tehát 6-al kevesebb.

Az e hóban születettek közül törvényes 43 fiú és 42 leány; törvénytelen 2 leány; született tehát összesen 43 fiú és 44 leány.

A múlt év október havi szaporodás volt 39; a folyó év e havi szaporodása 31 egyén: 18 fiú és 13 leány.

Orvosrendőreleg megvizsgáltatt e hó folyamán több alkalommal a halpiae, s egyéb élelmészeti cikkek; hetenként kétszer a fennálló 8 kéjnételep 19 bejegyzett kéjnével.

Oklevélét bemutatta Klement Hermina Rudnyákné szülésznő; oklevele az 1876-ik évi XIV. t. c. 161. §-ának e) pontja értelmében megvizsgáltatván, rendben találtatott s kihirdetés végett a városi törvényhatóságához lett beterjesztve.

Időjárás: Legmelegebb nap volt 10-én (délben + 16° R.); leghidegebb: 31-én (reggel + 3° R.); barometer legmagasabban állt: 8-án reggel, legalacsonyabban: 25-én délben. Eső esett 18 alkalommal; derült nap volt 7; köd hatszor fordult elő. Szélirány: nyugoti, kevesebbet déli és északi; első három napban keleti.

E hóban orvosrendőri boncolat nem fordult elő. A köztisztaság kielégítő volt. Az állatok egészségi állapota kedvező volt. Kelt Zomborban, 1881. évi november hó 3-án.

Dr. Pavlovits Simon,
tiszti főorvos.

A piacrendőrség figyelmébe.

Volt már alkalmunk más ízben felhívni az ellenőrzésre hivatott közegek figyelmét a piaci eladók más-nemű visszaéléseire. Miután azonban az akkor megpanaszolt cikkek több-kevésbé fényűzési cikkek voltak: több előfordult s tudomásunkra jutott eset alkalmából felhívjuk a tiszti főorvos ur éber figyelmét a hentesekre.

Ismeretes dolog, hogy épen a szegény néposztály él leginkább a disznóvágók sátorából és befektethető tőke hiányában garasozva vásárolja be a zsírt.

Kár volna rá szót vesztetnünk, milyen vitális egy házi cikk épen a zsír. Minden család tudja, hogy ez a tüzhelynek s az egész háztartásnak a tengelye, mely körül minden forog. Es ez a cikk piacunkon igen sok esetben zagyvalék, dacára, hogy a jó és tiszta zsír árát fizeti meg a fogyasztó. Mert a zsírt klasszifikálni nem lehet, nem is szokás; az mind tiszta és jó, vagy legalább annak kellene lennie. Pedig nálunk sok helyütt nem az, kivált piackor, mikor keveredik a nép és jobban el lehet sütni a gyanus portékát.

Nagyon közhasznú lenne, vagy kétszer váratlanul vegyelemezni egyik-másik hentesnek a zsíruráját és kihirdetni előre is, hogy akit ilyesféle élelmi cikkek hamisításán rajta esznek, attól egy jó időre az ipar-szabadalmat megvonják.

Csak egyetlen egyet szükséges megbüntetni; a többi már majd okulna a komoly példán. De hogy az árusoknak eszükbe jussan a féls ajánlatos volta, ahhoz a minimum az, hogy a piacrendőrségnek ne legyen mindegy, akármik mit árul.

Egy füst alatt jelezük azon sokszor viszás eljárást, melyet egyik-másik husvágó megenged magának a közönséggel szemben. Hogy néha hus árába fele esontot adnak, az még csak hagyján — bár az sincs rendén. Hanem már, hogy azért, mert az illető ház esetleg máshol szokott rendes viszonyok között vásárolni, hogy ezért megtagadják a husféléknek kész fizetés mellett kiszolgáltatását: az oly tény, mely csak ott fordulhat elő, ahol a székálló kicsit se tart a rendőrségtől.

Magam voltam a tanuja egy ilyen esetnek, hogy a székálló legény nem akart két kiló borjúlust adni egy uri ház cseledjének, minthogy „ők mástól szoktak hordani.”

Bizon a fővárosban erre több gond van ám. Ott nem adnak egy kiló husba egy-egy lábszársontot, meg egy negyed kiló kutyának való májat-géget mit; hanem megszabják a hus árát, mint husét és adnak grammnyi pontossággal azt és annyit, amennyit kifizet az ember.

Természetes aztán, hogy mi itt a legelő és tenyészítő vidéken aránylag drágábban fizetjük a húst, mint — a budapestiek.

Ne tekintse ezeket nagyzásból senki, fitymálni való csekélységnek. Igenis fontosabb kérdés ez reánk nézve, mint az aiganisztáni haloru; mert ez minden nap nyom és bosszat bennünket.

Semmiivel se adna szabadságidejéről immár visszavért főkapitányunk, oly közmegelegedéssel fogadandó jelét újra hivatalba lépésének, mint avval, ha a piacon a bellérek és székállók között rendet csinálna.

Igaz ugyan, hogy enembeli buzgalmaért minap nem akart két hentes rája szavazni; de hát amit elveszt e réven, megnyeri a vámon. Mert az a sok lekötelezendett gazdasszony jövőre csupa halából mind mellette fog korteskedni. És a hölgyek nagy kortesek!

A kender természetése és kikészítése.

Ismereti: Bakay Mándor.

(Folytatás.)

Az olasz kenderáztatás rendszere.

Az olasz kenderáztatás alapja a természetes, arányos, tiszta víz, földmentes tiszta áztatás.

Ez különfeleképen foganatosítatik. Nápoly vidékén itt-ott felhasználtnak ugyan, a szabad vizek s a patakok langó vizei is; de egész Olaszországban a szabályosan készült áztatók mondhatók általánosnak.

Mindemellett Olaszországban is, a szabályosan készült áztatók sem egy és ugyanazon rendszerre készülnek.

Mi itten négy, némileg eltérő rendszert fogunk megismertetni.

Először is, a kisgazdaságok egyszerű szegényes rendszerét vesszük, a mely igen el van terjedve; s ez követ vagy deszkával kirakott, 1.50 m. —2 m.-ig terjedő mélységű egyszerű gödrökből áll, a melyekben a lerakott kender kövekkel, nagy darab fákkal terheltek le. Ezek többnyire földviz vagy esővíz által töltetnek meg, s ezeknél a kender berakása a vízre történik. Ilyeneknél gyakran lőerőre vagy szélre alkalmazott vízhozó gépek segítségével kútviz is használtatik; de ez előbb egy mellékmedencében megszelídítetik.

A második rendszer a nagyobb gazdaságok áztató-medencéjének készítésénél mutatkozik, a hol a medencék már 2-3 méter mélynyire is készítettnek, ezek tölgyáccolópökkel láttatnak el, s ezekre keresztgerendák alkalmaztatnak s a berakott kender ezen cölöpök közé a gerendák alá erősítették le. Ezekbe a kender a tökéletesített rendszernél szárazon rakatik be, s a víz csak azután bocsájtatik rá. Ezeknél a víz nem szabályozható s az előbbi módon nyeretik.

A harmadik rendszer szerint, a medencék ugyan-egy készülnek, mint a másodiknál, de ezeknél a víz- és kibocsájtathatása szabályozható, ezek a vizet szintén egy felsőbb víztartóból nyerik, s egy alsóbb csatornán kibocsájtják.

A negyedik rendszer szerint készült medencékben — s ezek a legszabályosabbak — itt a viznek a medencék oldalfalainál szabad járása van, s a kendermosás ezáltal s ezeken könnyítettik. Itt a víz a harmadik rendszer szerint nyeretik, s ugyan úgy bocsájtatik ki.

A második, harmadik és negyedik rendszer szerinti medencék kikölpözése és kifalazása nem sokban tér el. Mindamellett mindhárom rendszerben, a téglavagy kööldalalak jobbnak tartatnak, a deszkából készültnél, s a fenék leginkább ritka kövel van kirakva.

A mint az előadottakból láthatjuk, az olaszok többnyire egyformán áztatnak, tiszta, természetes vízben; s habár a medencék készítésében némi eltérés mutatkozik, az egész nem oly lényeges, hogy az olasz áztatás módjairól egyszerre és együttesen nem szólhatnánk.

Mielőtt azonban ezen feladatunkba belebojászkodnánk, meg kell említenünk, hogy egész Olaszországban elismert tény az, hogy a kender a forradás pillanatában tökéletes nyugalmat kíván, s hogy a viznek, bár egész tisztának kell lenni, mégis bizonyos ideig állott vizet használnak az olaszok kenderaik áztatására; azaz hogy péld. az üde forrás- vagy kútvizet az elő-áztatásra s a forradásra nem használják.

Itt van a kenderáztatás tökélyének rejtélye.

Ezen a természeti erők önműködésére, s egymás által való működtetésére szolgáló, gyakorlati tapasztalatokon épült tudomány által lesz a kenderáztatás nagy kérdése megoldva, s az itt elkövethető hibák és tévedések megvilágítva s meggátolva.

Csak még egyet kell közbe tűznünk, t. i. hogy a szabályos kenderáztatás mütéte, tehát az erők kifejldhetőségének és egymásra hatásának forradalma 8 napot igényel, s hogy a rostok tisztasága, acélossága, nyulékonyasága és rugékonyasága a 8 napos áztatás folytán a legfőkételesebb. Ezt az eredményt csakhatatlanná tette. Mert sem az amerikai tudományos áztatás egy neme, mely a kender túlmelegített vízben, tehát erőltetett forradalom útján, rövidebb idő alatt hajtja át az erjedés mütétén, még kevésbé a bácskai, mely a természetes melet, sárral füllesztés útján fokozza, helyes nem lehet; hogy helyes nem lehet, bizonyítja a nevezett módokon előállított kender esekélyebb minősége.

Itt előgeszen csak azt kellett az olvasóval észleltetnünk, hogy a mütét fejleménye bizonyos egymásután s bizonyos rendszeres időtartamot követel, s hogy az átmeneteknek az elemek sikeres egymásra hatása szempontjából, okvetlenül egy bizonyos időtartamot kell szentelni.

Ezért nagy fontosságú kérdés az áztató víz hőfoka. Bármint iparkodjék a siető munkás e tényező elöl kitérni, a jó vagy rossz következményeket semmi módon ki nem kerülheti; s épen olyan eredményt érhet el, a milyent munkája és esze kiérdemelt.

S minthogy a szabályos erjedés rendszeres fejleményére, a víz 14-16 c. foknyi természetes melege legszabályosabban hat, ezért már is nagy fontossággal bír: hogy milyen mély az áztató? s milyen fokra kerülhet annak vize, a mi égaljunk időszakos melegéhez, s a kender erjedési önműködéséhez képest? Nemkülönben az is irányadóvá lesz, hogy mily magas vízzel van az borítva?

Itt találja azután kellő magyarázatát azon bünös eljárás mentsége, hogy a hőfok a bácskai kendertermelőknél miért hatványoztatik a víz csekélysege által; s miért erőszakolattik még ezenfelül a növény természetes fülledési melege, a sárban füllesztés által. Itt fedezhető fel a bácskaiak ragaszkodásának látszólag gyakorlati indoka azon hibás rendszer iránt, melyet követnek.

Holott föltéve, de meg nem engedve, ha volna szükség a füllesztés fokozására nézve a fejlemény siettetésének pld. Oroszországban, vagy Uj-Seelandban, a hol ez a mütét 15-20 napot is igénybe vesz; a mi 4 nap alatt kiderőszakolt mütétünkén épen nem mutatkozhatna ennek szükségessége; káros volna pedig általunk többszörösen be fog bizonyítottatni.

Valamint a hőfok természetes fokozása, ugy annak mesterséges szerekl való erőltetése, károsan hat a kender rostjaira.

Ezzel ráterhetünk az áztatás mütéteinek egészben való megbeszélésére.

Az áztatást megelőzőleg az áztató-medencék ha kiszáradnak a földtől, ha vizet tartanak, a sártól megtisztítandók. A belőlök nyert föld vagy sár, a termőföldeken hatalmas trágyának van ismerve.

Ha az olasz rendszer szerint leirt szegényes áztató elégséges vizet tartalmaz, ez többször lehiggasztatván, a moesártól és földrésztől egészen megmentetik. Ha vízhiány mutatkozik, a belebocsájtott üde víz néhány napig állni hagyatik, hogy üde élet elvesztvén, bizonyos és egyforma meletet nyerjen.

Az ekként rendbe hozott víz partjára, az előző szakaszban leirt módon előkészített kettős kenderkévek rakásra halmoztatnak. Miután az áztatandó tömeg együtt van, a berakás mütéte gyorsan megkezdetik és szorgalmasan végrehajtatik; még pedig a különböző osztályu, tehát különböző hosszáságú, s ezzel egyszer-mind különböző vastagságú szálakat tartalmazó kévek lehetőleg külön szakaszba rakatnak; hogy a nem egyformán erjedő és ezzel nem egyenlőleg áztatható fajok, különböző megkivántató időben legyenek kiszedhetők.

Ha a medence vize 1.75 m.-nyi mély, akkor csakis 1.50 m.-nyi vastagságú réteg rakatik bele; hogy ez által egyrészt a törzsek által beivandó víz hiánya előre pótolva legyen; de azon túl még mindig kellő viz fődje az erjedő halmazt; s a víz hőfoka lehető egyenletes maradjasson.

A berakott kenderhalmaznál, a rakások szakaszai azonnal a kellő súlyu kövel vagy fával lenyomatnak, hogy szerte ne dőljenek, s hogy arányos fekvésű legyen, s fel ne lebbenjenek. E szerint a befődésnek a tudományos elméletre épült gyakorlat nem tulajdonit magára a mütét lefolyására behatható súlyt.

A második rendszer szerint készült áztató-medenc

BITTERMANN NÁNDOR

KÖNYV- ÉS KÖNYVOMDÁJA

ZOMBORBAN

A MEGYE PALOTÁJÁBAN.

J E G Y Z É K

a raktáron levő nyomtatványokról.

1. Iktatókönyv — 2. Mutatókönyv. — 3. Községi vagyonleltár I. minta — 4. Községi költségterv II. minta. — 5. Bevétel és kiadó napló III. minta. — 6. Községi pótdadó fizetési könyvecske IV. minta. — 7. Pénztári alnapló V. minta. — 8. Főkönyv VI. minta. — 9. Egyéni felosztása a községi adónak I. rész. VII. minta. — 10. Egyéni felosztása a községi adónak II. és III. rész. VIII. minta — 11. Összegezés IX. minta. — 12. Közmunka összeírás. — 13. Postakönyv. — 14. Családi értesítés. — 15. Felszólamlási bizonylatok. — 16. Személyleírás külföldi utlevél elnyerése végett. — 17. Személyleírás igazolási jegy elnyerése végett. — 18. Igazolási jegyekről vezetendő napló. — 19. Ké. besítési iv 1/4 iven. — 20. Kézbesítési iv egész iven. — 21. Tolonc-könyv. — 22. Tolonc levél. — 23. Nyugta. — 24. Ellennyugta. — 25. Tanköteles gyermekek összeírása 6—12 éves I. minta. — 26. Tanköteles gyermekek összeírása 12—15 éves II. minta — 27. Tankötelesek nyilvántartási naplója. — 28. Tanoda látogatási jegyzőkönyv. — 29. Kimutatás az iskola mulasztásáról. — 30. Figyelmeztetés az iskola mulasztások végett. — 31. Névjegyzék az iskolát mulasztott tanoncokról. — 32. Kimutatás a népnevelés állapotáról. — 33. Kataszteri földadó telekkönyv. — 34. Kataszteri birtokiv. — 35. Kimutatás a birtok változásokról. — 36. Királyi adófizetési könyvecske. — 37. Adó és becslési bizonylat. — 38. Adóhátraléki kimutatás 1/4 éves. — 39. Kimutatás az adó befizetéséről. — 40. Kimutatás az egyenes adó előírásáról. — 41. Kimutatás a közadó hátralékokról. — 42. Beterjesztése a közadó hátraléki kimutatásnak telekkönyvi előjegyzés végett — 43. A közadó hátraléki kimutatás beterjesztéséhez felzetek. — 44. Kimutatás a 100 frtos adófizetésekről. — 45. Jegyzék a kézbesített adófizetési megintésekről. — 46. Adófizetési iránti intés. — 47. Adó zálogolási és becslési jegyzőkönyv. — 48. Adó árverési hirdetmény. — 49. Adó árverési jegyzőkönyv. — 50. Jegyzék az előírt végrehajtási illetekekről. — 51. Osztályterv (a határvidéki községek részére). — 52. Tulajdonjog bekebelezési kérvény. — 53. Tulajdonjog bekebelezési kérvényhez felzet. — 54. Zálogjog bekebelezési kérvény. — 55. Zálogjog bekebelezési kérvényhez felzet. — 56. Végérvényes nyugta a lefizetett illetekekről. — 57. Árviz károk felvételi jegyzőkönyve A. minta. — 58. Árviz károk felvételi jegyzőkönyve C. minta — 59. Kimutatás a casino és egyletekről. — 60. Kimutatás a szegény alapról. — 61. Jegyzőkönyv a szegény alapról. — 62. Kimutatás az iparbírsági díjakról. — 63. Kötelezvény magánosok részére. — 64. Meghatalmazás. — 65. Adás-vevési szerződés I. minta. — 66. Adás-vevési szerződés II. minta. — 67. Nyilvántartási jegyzőkönyv a megbüntetett egyénekről. — 68. Tűzkár jelentés — 69. Tűzkár kimutatás. — 70. Utazási díjjegyzék. — 71. Költségjegyzék. — 72. Erkölcsei és vagyoni bizonylat. — 73. Szegénységi bizonyítvány — 74. Jegyzék a fenálló anyag árakról — 75. Községi bizonyítvány a kir. törvényhatóság által kiküldött hirdetmények közhírré tételéről. — 76. Jegyzőkönyv a vigalmak tartásáról — 77. Jegyzőkönyv a posta útján elküldött pénzekről. — 78. Községi bíráskodáshoz panaszkönyv. — 79. Panaszkönyvhöz mutató. — 80. Határidő napló. — 81. Pénzbüntetésekről vezetett jegyzőkönyv. — 82. Tárgyalási idézvény. — 83. Tárgyalási jegyzőkönyv egyszerű — 84. Tárgyalási jegyzőkönyv egyszemélyi. — 85. Tárgyalási jegyzőkönyv beismerési. — 86. Tárgyalási jegyzőkönyv makacsági — 87. Tanukihallgatási jegyzőkönyv. — 88. Végrehajtási jegyzőkönyv — 89. Ítélet egyszemélyi. — 90. Ítélet beismerési — 91. Ítélet makacsági — 92. Haláleset felvétel A. bírósági — 93. Haláleset felvétel B. gyámhatósági. — 94. Haláleset bejelentés. — 95. Árvatári leltár. — 96. Árvai árverési jegyzőkönyv ingóságokhoz. — 97. Árverési jegyzőkönyv árvaföldek haszonbérbe adásához. — 98. Árvatári bevétel és kiadási napló — 99. Árvai. árvák főkönyve. — 100. Árvai. adósok főkönyve. — 101. Árvai kötelezvény — 102. Árvák főkönyvi kivonata. — 103. Árvai adósok főkönyvi kivonata. — 104. Árvatári mérleg. — 105. Kimutatás a gyámoltak és gondnokoltakról. — 106. Kimutatás az árvák részére kiutalványozott összegekről. — 107. Árvai tárgyalási jegyzőkönyv. — 108. Árvatári könyvecske. — 109. Hagyatéki kimutatás — 110. Születési bizonylat. — 111. Térítvény, illetve megkeresés bélyegtelen telekkönyvi kivonat kiszolgáltatása végett. — 112. Halálesetekről vezetendő jegyzőkönyv a halottkémi részére. — 113. Halottkémi bizonyítvány I. minta. — 114. Jelentés a rendes halálesetekről II. minta. — 115. Jelentés orvosi segélyben nem részesített gyermek haláláról III. minta. — 116. Jelentés rendkívüli halálesetről IV. minta. — 117. Jelentés talált hulla végett V. minta. — 118. Jelentés a járványos vagy ragályos betegségekről VI. minta. — 119. Halottvizsgálati jegyzőkönyv VII. minta. — 120. Beterjesztése a halottvizsgálati jegyzőkönyveknek VIII. minta. — 121. Értesítések a halálesetekről. — 122. Halottkémi 1/4 éves kimutatásai D. minta. — 123. Jegyzőkönyv a 7 éven alóli gyermek haláláról. — 124. Kórházi betegedési kimutatás I. tábla. — 125. Halálok kimutatása idő szerint II. tábla. — 126. Egészségügyi személyzetéről kimutatás III. tábla. — 127. Kimutatás a községi és körorvosokról IV. tábla. — 128. Kimutatás az egészségre ártalmas tápszerekről V. tábla. — 129. Kimutatás a gyermekekre való felügyeletről VI. tábla. — 130. Kimutatás az iskolák megvizsgálásáról VII. tábla. — 131. Kimutatás a közhelyiségek megvizsgálásáról VIII. tábla. — 132. Kimutatás az egészségtelen lakásokról IX. tábla. — 133. Kimutatás a védhímlő oltásáról A. minta. — 134. Kimutatás a gyógyszerterákról B. minta. — 135. Kimutatás a kéjhölgyekről C. minta. — 136. Türelmi bárca a kéjhölgyek számára — 137. Engedély a kéjtelepek részére. — 138. Kéjtelepekről jegyzőkönyv. — 139. Állítási lajstrom. — 140. Jelentéskönyv a rendes hadseregbeliek részére. — 141. Jelentéskönyv a honvédség részére. — 142. Változási kimutatás a rendes hadseregbeliek részére — 143. Változási kimutatás a honvédség részére. — 144. Névlajstrom a rendes hadseregbeliek részére. — 145. Névlajstrom a honvédség részére. — 146. Nyilvántartási jegyzőkönyv a rendes hadseregbeliek részére. — 147. Nyilvántartási jegyzőkönyv a honvédség részére. — 148. Átvételi elismervény a rendes hadseregbeliek igazolási könyvekéjéről. — 149. Átvételi elismervény a honvédek igazolási könyvekéjéről. — 150. Vallomási iverk a hadmentességi díj fizetéséről. — 151. Kivonat a távollevő hadmentességi díjat fizetőkről. — 152. Hadmentességi díj fizető könyvecske. — 153. Kimutatás a katonai férhelyekről — 154. Kimutatás az összeírt lovakról I. minta — 155. Kimutatás az osztályozott lovakról II. minta. — 156. Lólevelek kiállításáról jegyzőkönyv. — 157. Marha törzskönyv. — 158. Községi marhaigazolványi könyvecske — 159. Marha járlatok kiállításáról jegyzőkönyv — 160. Sommás marha létszám kimutatás. — 161. Állategészségügyi jelentés. — 162. Átnézet a szabad pálinka égetéséről. — 163. Erdei kihágásokról napló, utasítással az erdő örök részére. — 164. Erdei kihágásokról rovatos napló. — 165. Malomkönyv. — 166. Cselédkönyv. — 167. Bács-Bodrogh t. e. megyének ó Nagyméltósága a m. kir. belügyminister ur által jóváhagyott **gyámhatósági szabályrendelete.** — 168. Gyám és gondnok ajánlási jegyzőkönyv.

Elfogadok ezenkívül minden néven nevezendő nyomtatványokat, bármely **alak, kiállítás és mennyiségben, pontos és gyors szolgálat,** valamint a legjutányosabb árért.

Papir és írószerekből nagy raktár.

Községeknek 1 évi hitel.

Melléklet a „Bácska“ 48-ik számához.

cék, egy felsőbb víztartóban szelídítettén, az áztató-medence egészen szárazon áll. A kender egészen kényelmesen helyzetetik bele, még pedig 2 méter magasan az előbbi osztályzás szerint. Itt a cölöpök tetejére erősített keresztgerendák alá feszítettnek a kenderkévék, s a berakásoknál 12 kévés nagy kötetek is alkalmaztatnak. A berakott kenderre a víz 250 m. magasságban bocsájtatik, miután ezeknél a víz apadása nagyobb.

A két leirt rendszerrel a kévék a nagy kötegből kibontatván beleállva mosatnak.

Habár az itt leirt két mód a legterjedtebb, okvetlen meg kell ismertetnünk a szerintünk Olaszországra nézve is, a jónál jobb vagyis tökéletesebb módozatot, a mely ottan is bár ritkábban fordul elő, magában az öntudatos rendszerben bizonyos haladást jelez.

A harmadik s negyedik rendszer szerint épített áztatók, a bő vizet veszik igénybe; de a legtökéletesebb mosást nyújtják; s megegyeznek nemcsak a kender természet adta követelményeivel, de a tudomány és haladás minden igényeivel.

Az így készült medencék a második rendszer szerint vannak kifalazva, kicölöpözve; de egy felsőbb víztartóból nyert bőséges vizük, egy a fenékkal egyenlő, levelező csatornán tetszés szerint bármikor kibocsájtatható.

Ezen medencékbe az előbbi, t. i. második mód szerint berakott kenderkévék, a berakás után kényelmesen lemoshatók, a forradás, erjedés pillanatában a víz nyugton hagyatik; a kimosás alkalmával felfríszíthető.

A negyedik rendszerrel már az oldalfalak lépeszetelesen vannak kirakva, s ezek mellé kender nem rakatik, úgy, hogy a kimosásnál a mosóvíz itt folytonos mozgásban van, s a legtisztább, legrendszeresebb kimoshatást engedi.

Mert bármily tiszta vízben történjék az áztatás, a mosásnál már a víz annyira el van undokítva, hogy az ugyanazon vízben áztatott és mosott kender sohasem lehetnek oly tiszta szagtalanok s oly egészséges munkálatnak mint a tiszta vízben mosottak. Tapasztaljuk ezen előnyt a Napolyvidéken előforduló langó vízi áztatásoknál.

Mint hogy a kérdés minden részével meg kell az olvasót ismertetnünk, így a mosásnál, egy újabb megfajtott s megvilágítandó mozzanat áll előttünk.

(Folyt. köv.)

E lap szerkesztője, az első zombori önszegélyző egyesület legutolsó igazgatósági ülésében azon kettős indítványt tette, hogy: 1. ismertessék meg ezen közhasznú takarékpénztár használatát falragaszilag is a polgársággal; 2. kéressenek föl a helybeli hivatalfőnökök és társas egyleti elnökségek, hogy az illető egyletek áldásos voltát méltányolva, befolyásuk körében annak híveket szerezni sziveskedjenek.

Egy ily értelmű körlevél már legközelebb szét fog küldetni s minden forgalmas helyen részvény aláírási ívvel együtt található. A körlevél így hangzik:

Mélyen tisztelt uram!

A folyó év elején alakult helybeli „Első Önszegélyző Szövetkezet,” több oldalú óhajtságra, 1882-től kezdve új hasonló öteves folyamot szándékozik nyitni.

Ezen új folyam, kezelés dolgában közös lenne a régivel, de az elérendő nyereséget illetően, egészen önálló. Megnyitása legalább 500 részvény elkészítésétől van függővé téve. Mindkét folyam célja ugyanaz: lassankint tőkét gyűjteni és a netán megszoruló tagoknak rögtön olcsó kölcsönt biztosítani.

Hiszen sajnos tapasztalati tény, hogy sovány fizetéséből a kisebb hivatalnok, vékony keresményéből az iparos vagy napszamos, évek hosszú során át se tud némi kis tőkét összekuporgatni, hogy azzal aztán a saját jövőjén valamit lendítsen; holott ezen kivánatos célt erejéhez képest többé-kevésbé megközelítheti egy kis jóakarattal, ha részvényenként egy hétre husz krajcár befizetést igénylő szövetkezetünkbe iratkozik. Az is tapasztalati igazság, hogy megtakarítható garasait az ember, ha ily egyletbe iratkozva nincsen, félretenni nem szokta. De ha eltekintünk is azon erkölcsi haszontól, mely a takarékoságra nem igen hajlandó magyar közönségnek illetően szoktatásából szétárad: egy-letünk másféle pénzintézetekkel szemben is sajátos előnyökre hivatkozhatik.

Először: nálunk a saját betéti összegének erejéig kiki bármikor jótálló nélkül kaphat kölcsönt.

Másodszor: az igazgatóság által jótállásra képesnek talált két egyén szavatolása mellett a tag betáblázás nélkül kaphat pénzt olcsó kamattal.

Harmadszor: minthogy az egylet ügyeit a közjó iránt fogékony egyének díjtalanul vezetik; minthogy továbbá az idejében be nem fizetett heti részvények után késedelmi kamatokból szép összeg foly be; minthogy végre a szövetkezet könyvei és váltói törvényszerűleg bélyegmentesek: a pontos befizetők a kezdet nehézségei dacára máris 15%-nyi hasznot remélhetnek.

Negyedszer: míg takarékpénztáraknál a kölcsönvevő a részvénytulajdonosok zsebébe fizeti a kamatokat, addig itt a kivett kölcsön után fizetett kamatokban maga az adós is részesül.

Ezen röviden jelzett anyagi és erkölcsi előnyöket méltányolva, legyen szives uraságod, hatékony befolyását arra használni fel, hogy ismerőseit ezen közhasznú szövetkezetbe példával és szóval bevonza.

Aláírási ívek a társas körökben járnak kézzől kézre.

Hazaíru tisztelettel

Zombor, 1881. november elején.

Millásserits János,
igazgató.

Dr. Molnár István Lajos,
igazgatósági tag.

Kell napsugár . . .

Kell napsugár a kis virágnak,

Sötét erdőnek a madárdal;

Kell a mezének édes illat,

Júródni fűnek harmatárral;

Kell boldogság, kell szerelem

Mindenütt a természet!

A könnyű szellő, minden alkonyat,

A dús mező kicsiny viráginál

Suhanna sutog édes titkokat

A szenvedélyes szerelem szaván;

S míg eszékel: kő-ittas lány lehelől

Megrezenik az ártatlan virág,

Törre szavára bűvös helybe megdől

És a szerelmért hő szerelmet ad!..

Szabad szeretni, hisz minden szeret —

Nézd a dicső örök természet!

A csalogánynak édes énekére

Leccendesül a tájké vig zaja —

Egyik kebelből a másik kebelébe

Bűvölve száll a szerelem szava . . .

És a homályos csüggött fák között,

Miket a vonszág terhe megtörött,

Rezgő sohaj emelkedik . . .

És bokrait, és berkeit

Betölti a szerelmi vágy —

Mert éneke a csalogánynak

Kábitó, mint a virág illat,

S olyan szerelmes, olyan lány!

Szabad szeretni, hisz minden szeret —

Nézd a dicső, örök természet!

Lovász Andor.

Emlékhöngybe.

Mig itt pihentél heblemen leányka,

S érzem szived miként ver, mint dobog,

Mig lejtünk a zenére:

Nem sejtéd, hived mit gondolhatott?!

Hogy mindörökké lejtünk így, miként most:

Merengve . . . boldogan . . . szív a szíven . .

Vagy e zene legyen az altató dal,

S amint kisedted a dajka

Dalcsókázó ajka,

Igy ringatgasson által:

Örök-álomba édes-csendesen . . .

Jordán Béla

HUSZ ÉVVEL EZELEŐTT.

(Történelmi korrajz.)

Írta: K a j a b u s z.

. . . No de milyen idők voltak azok ezeleőt 20 esztendővel! — Most már nem is tudjuk bizonyosan, vajjon átéltek-e mi azokat valósággal, vagy csak úgy álmodtuk. Ugy vagyunk vele, mint mikor a szépen induló tavaszi vetést elveri a jég júniusban s aztán esztendőnk multával nem is emlékezünk rá. Ugy vagyunk vele, mint a szerelmi vallomása után boldog mámorban ringó klavirmester, kinek kedvese másnap elszőkik a főhadnaggyal. Ugy vagyunk vele, mint a jámbor vőlegény, kinek a házassági szerződésben hőlgye mellé 200 köblös föld volt bejegyezve s csak miután megvonul kedves élete párjával a világ zajától nem bolygatott csendes falusi lak szerelmet édesítő öleiben; akkor veszi észre, hogy az egész járulék tesz 40 holdat s abba bele van foglalva a legelő is. — Hát biz úgy vagyunk azokkal a husz esztendő előtti dolgokkal. — A nap tán sohasem ragyogott fényesebben — legalább nekünk úgy tetszett — a szerelmes érzélemmel nem volt úgy tele soha, mint akkor a nemzet. A lelkesedés, az öröm nem fért meg az emberben — nem hiába, mert testhez álló szűk ruhát viselt — nem fért meg az országban, nem fért meg a földön, felhatott az égig, előtört volna árjával egy világot; boldog volt mindenki, mint a kalitkából kiszabadult madár; örült mindenki mint a kis gyermek a vásárról hozott mézes kalácsnak. — De hiszen nem volt ilyen idő, nem is éltünk mi ilyent; — per-se hogy nem, csak úgy álmodtuk.

A nagy ur lelke örült s az ezüst gombos mente csak magasztosabbá tette örömét; a nemes büszke volt, a paraszt kevélykedett, tán még a koldus is fölbemelte fejét. Hogy tünc el a sok zsinórtalan labjli, hogy jött elő a sok pitykés dalmány, a sok nyalka nadrág! Még a ki meztláb járt, az is sarkantyút viselt, akinek pedig eszmája volt: az halálos véteknek tartotta volna a sarkát üresen hordani. Olyan szépen csevegett a sarkantyú rajtok, mintha mondta volna: most a te büszkeségednek fele engem illet. — De hát nem volt ez így sohasem . . . persze hogy nem, csak úgy álmodtuk.

Roppantul emlékezem rá, pedig én még ekkor nagyon kicsiny voltam. Rezes orru topánkát viseltem, meg olyan nadrágot, amibe nyakig beleszabják az embert, aztán hátul van az eleje. Hanem mikor egyszer megláttam a postamestert — épen olyan színű nadrágra volt, mint a tulipán virág: az nekem mód nélkül megtetszett. Aztán meg hogy ki volt cifrázva! — a tetejétől a térdéig csupa merő figurák voltak rajta. Középen cikornyázott végig az öreg zsinór, körülte meg annyi sok fiatal zsinór volt a legkitanulhatatlanabb változatokban. Aztán a dalmány milyen volt?! A hol zsinór nem volt rajta, ott gomb volt, a hol gomb nem, ott zsinór, valóságos színét a materiájának mai napig sem tudom. A csizmáján olyan szép sarkantyú volt, épen mint a derelye csinálónk. Nohát mikor

én ezeket megláttam, rögtön fölléptem a szülői hatalommal szemben, hogy nekem olyan ruhát csináltassanak, mint a postamesteré, aztán ne olyan eszimat, amelyikben bokáig, hanem amelyikben térdig benne van a lábam. Erélyes föllépésemnek lett is sikere, a ruha megkészült — bár tisztességgel legyen mondva muszka vászonból, de a sarkantyús eszimat testileg és erkölcsileg veszélyesnek tarták a feltő szülői szemek.

Hanem volt nekem egy nagybátyám — Vince bácsi, a kinek volt 24 köblös föld, 50 tajtékpipája és 18 kopó kutyája, a ki egy pipa jó dohányt nem adott volna négy ökorért s egy kopó kutyát a világ minden sarju dohányáért. Annyira sangvinikus ember volt, hogy kész lett volna a kopók lábaira sarkantyút üttetni; aminthogy a kapufélfára csakugyan vitézkötést is festetett, melyet messziről az idegenek lakatos cégének névén: sok kellemetlen találkozásnak alapja leve. Ez a Vince bácsi aztán csináltatott sarkantyút. Hanem persze annak megvolt a maga kalamitása. Az első nap elestem vagy hatszor, másnap betörtem az orromat. Rögtön levették a sarkantyút s én másnap csak azért is betörtem az orromat s kész lettem volna összetörni a fejemet, mint sarkantyú nélkül járnai, mikor még a tiszteletes ur fia is azt viselt.

Nem is volt egyébre gondom, mint arra, főleg mikor egyszer paradéba kellett kirukkolni, mindig azt fényesítettem. No olyan paradét sohasem láttam életemben. Valami nagy ur jött a városba. Onnan gondoltam, hogy nagy ur volt, mert négy ló hozta, pedig bizony nem volt rajta mit húzni négy lónak, — a kocsiját csupa merő kardos legények kísérték. A sarkantyúja igaz hogy csekély volt, mint egy nyul serét, hanem a mentéjén voltak akkora gombok, mint egy császár körte. A városi lányok valami ajándékot adtak neki. 24 leány mind tiszta fehérbe, mint egy tündér csoport. Ha most annyi szép leányt látnánk egy csoportban, bizonyosan azt mondanánk, hogy üresen maradt a menyország, vakációt kaptak az anygálok. Hogy nagyon szép lehetett az a 24 leány — onnan is gyanitom, mert a jogászok igen jártak körülöttük. De micsoda jogászok voltak akkor! mind olyan csókolni való gyönyörű szépség — én nem is tudom, hogy nem teremnek most olyan gyönyörű legények?!

Aztán, mikor a megyeházához bement az a nagy ur — az a sok szép zászló csakugy libeggett, lobogott; az a sok szép népség kiabált, dalolt, kurjongatott, nem lelte senki helyét a saját szívének. Hanem mikor rázendítette a cigány azt a nótát, hogy . . . én bizony nem tudom már melyiket: akkor megfogta ő minden embernek a szívet. Mintha annak a cigánynak minden lelke az ujjá hegyében lett volna, olyan kibeszélhetlenül járt az ujjá s mintha annak a nagy közönségnek a lelke mind abban a négy hurban lett volna: úgy sirt, úgy esattogott, nevetett, jajgatott az a négy kis hur. Néha olyan csendesség volt, mintha halottat virasztottak volna, máskor meg olyan zaj, mint a lakodalomban. Valósággal olyan volt a publikum, mint mikor a hal fölfordul a víz tetején a maszlagtól. Maga Vince bácsi annyira elérzékenyedett, hogy egy barátja helyett a csendbiztos lovát ülette meg s az otromba állat nem lévén tekintettel a közörm iránt — Vince bácsi prémes mentéjét kiharapta.

Este volt még aztán a nagy mulatság: tánc, muzsika. Az öreg urak ittak s dikciótak, a fiatal emberek nem dikciótak, hanem annál többet ittak. Szólt a banda, pergett a sarkantyú, pattogott a jökévd, mintha minden ember a felesége neve napján lett volna. Nem olyan Bestellált jökévd volt ott, mint mai napság szokott lenni, nem is olyan cinkének való nótákat húzott a cigány — nem volt még akkor — Serenadewalzer, Bokkácsesi, hanem muzsikáltak telivér magyar dalokat, melyeknek hallásakor a magyar ember sir mint egy gyermek; lelkesül, mint egy landwehr, káromkodik, mint egy csendbiztos s táncol mint egy eleven kerekcs guzsálj. A tánc sem úgy nézett ki ezeleőt 20 évvel, nem bírjuk már most úgy a lábunkat, pedig csak bokáig érő eszimbán járunk. — Micsoda most a magyar tánc? — Olyan kényelmes nyújtózodás, hozzá mellekelve egy pár kankán-fajta figurát, melytől a jó érzés elborzadna, — csak az a nagy szerencse, hogy nincs bennünk jó érzés. Mert avagy táncnak lehet e nevezni, mikor az ember — mint a falon a pók — ki-ki nyújtja hol jobbra, hol balra az egyik szarát. — Hej, nem így volt ez 20 évvel ezeleőt!

Különösen egy bevégzett jogász vonta magára a közfigyelmet. Hasonlíthatatlanul szép fiú volt. Ugy állott rajta a ruha, mintha csak rá lett volna tagyva, a sarkantyúja mintha beszélni tudott volna, pörge bajusza olyan csókra való, szeme egész villanytelep. Azolta sem láttam olyan szép fiút. Nem is nyughattam, míg végire nem jártam, hogy kinek hívják. Mikor aztán megtudtam, hogy Szijj Feresinek hívják: még annál inkább bámultam.

Hát mikor benn a táncteremben közörát tartottak; a muzsikusok is meg Szijj Feresi is kijötték az oldalszobába. Ott volt egy nagy asztal, körül rá-mával s olyanforma zölddel betervite, mint a Cenci néném téli szoknyája, még akkor nem tudtam miféle szerszám lehet az. — Bár soha se jöttem volna ár, úgy sok kosztipénz rendeltetése helyére jut vala. Szijj Feresi egyszer csak felugrott az asztal közepére s elkezdte rajta azt a kottára nem szedhető, semmiféle natio által ki nem táncolható táncot, melyet midőn Pesten meglátott egy anglus — kétszáz figurát szám-lált meg benne, hanem két óra múlva meg is vakult a fenn tisztelt anglus. — Ugy, hogy a kik nézték, azoknak szédült a fejük. — Azonban egyszer csak verlaufolt Szijj Feresi a nagy asztalról mint egy III. Napoleon s elterült a földön mint egy templárius. A körülálló roppant megijedtek állapotján. Egyik azt mondta, hogy elszedült, másik, hogy megütötte a guta. Hideg vízzel borogatták. Vince bácsi azt mondta, hogy eret kell vágni rajta, hanem e miatt a patikáros le-gy azt a kérdést intézte hozzá, hogy tán borbély uram bátyám? — Azután rá sem nézett többé Szijj Feresire. El nem szívelhetette, hogy ő belőle chirurgust néztek ki. Ott hagyta a mulatságot s engem is haza parancsolt.

Cenci néni már akkor úgy aludt otthon, mint egy juhász bunda. Vince bácsi még duzzogott is ért e

hogy miként lehet ilyen rendkívüli időben oly nyugodtan aludni, — hát pedig amint lefekszünk: öt perc múlva akár a fal rádőlhett volna a nélkül, hogy fölébredne. Másnap elővette a Szikszai-féle „Keresztény tanítások”-at, melynek első tiszta levelére a családi születések sora volt följegyezve, hátulsó lapján pedig a halálózás. A születési rovatba ezt írta: „1861-ben születünk ujja.” Persze még akkor nem gondolta Vince bácsi, hogy ez az újszülött törvénytelen lesz s csak évek múlva fogják megkeresztelni.

Igy végződött az a híres ünnepély, melyen az egész vármegyebeli valamire való ember ott volt, még pedig mindenik a legjobb ruhájában. De még azután sem némult el sokáig a zaj; még azután is tartott a lelkesedés, mindenfelé hangzott az a nóta: „ismét, ismét viseljük hát — azt a mentét, azt a ruhát.” — De viselték is egész erővel, talán az volt az oka, hogy oly hamar elviselték, hogy ma már csak a boldog emlékeztet van fen.

Soha a gombkötőknek olyan jól nem volt dolguk. Vince bácsi mindenféle eselődjét úgy kiszínőztatta, hogy alig ismert rájuk. Cenci néni meg anyai nemzeti színű pántlikát akasztott, hogy félt végig menni az udvaron a kutyák miatt. En pedig nevedtem testben, lélekben és magyar ruhában.

Volt Cenci néninek egy fogadott leánya is: Mancika. Szepességről került hozzá, valami rokonának a lánya lehetett. Míg kicsinyek voltunk, biz énnekem fel sem tűnt Mancika; a csárdás kalapom, meg a sarkantyúm nem adtam volna akkor az egész felső Magyarországért, nem egy szépségi leányzóért, főleg az volt nagy szálla szememben, hogy idegen származású, már csak nemzetiségi szempontból sem közeledtem hozzá. — Vince bácsi elvitt magával néha vadászni s mikor a 18 kopó funkciójába került, az nekem rettenetesen tetszett, olyan volt, mint egy indiánus háború. Hát bizony nekem eszembe sem jutott Mancika. De később, mikor poétává lettem s az érzelmek birkózni kezdtek bennem, mint tavasszal a fűzfa: mindig csak ő volt poezisom tárgya. Írtam hozzá kegyetlen verseket, mint:

Tenger a bú, szegény szívem
— E kis sájkát — tépi, hányja —
Te lész annak kikötője
Kárpátjai barna lánya.

vagy: Mint a kenderföldön termő esesőka
Mely leboacsátja mélyen gyökerit —
Olyan édes ajkadról minden esők, a
Mely keblem úrján üdvsugárt derit. (Jaj!)

avagy: Szívem egy cimbalom s a hurokat
Gyöngéd kézzel te stimulod azon, —
Mily jó lesz azt pengetni csendesen,
Ha majd megtelepszünk Rakamazon.
De oh leány ha kiméltetlenül
Széttéped e szív zengő húrjait:
Villanytelep lesz akkor lelke és
Téged a poklok mélyére hajít. sat. sat.

szóval mind ilyen retentő versek voltak, és mikor ezeket írtam, már akkor kezdtem magam tulenni a nemzetiségi tekinteten, a testvériesülés eszméje ropantult áthatott. Hát még mikor az Eszthetikát is tanultam, mindig több szépséget fedeztem fel benne. Ha a groteskról beszélt professorom: a Cenci néni kikötője; ha a miniatűrökről volt szó: a Mancika cipője jutott eszembe.

A mi azt illeti, gyönyörű kis teremts is volt. Egészséges, mintegy szépségi borsó; könnyű, lenge, mint egy kárpáti villi; de nem, mint a tavaszi nap-sugár; kellemes, mint a palicsi fürdő nyáron; ábrándos, mint egy segédantó; ajka olyan volt, mint májusi reggelen a hajnali harmat esőkjében fűdött szamóca; bőre lágy volt, mint a frissen mosott katona keztyű; olyan fekete szemei voltak, mint a rossz lelkiismeret, — azért is kárhoztam én el, mert nagyon mélyen tekintgettem bele. Ha hallgatott, komoly volt, mint egy sátoros ünnep; ha szólt, vidám, mint egy majális, szóval egész alakja annyira kecses, annyira bájos, kerek, szabályos volt, mint egy debreceni mézeskalács. En nem is tudom, hogy lehet ilyen szép egy fogadott leány? — Azt hiszem, leírás után is bele lehet szerelmesedni, hát még úgy mint én, ki évenként hatszor töltöttem otthon hol két hetet, hol két hónapot, hála az iskolai systemának, mely évenként hatszor ad törvényes vakációt s ugyanannyiszor csinálhat az ember törvénytelen, és beatus ille, qui procul negotiis — Mancikával enyehelhet az eperfa alatt. — Csak már szépségi német ne lett volna!... Dacára azonban a nemzeti különbségnek, mi mindig jobb viszonyba léptünk egymással és már én kezdtem magam novellái hévvel a bekövetkező boldogság ölben ringatni, mint a tent említtet klavirmester.

Hanem e közben az idők nagyot haladtak, amit eléggé bizonyít az, hogy én végig sétáltam kilenc, vagy tíz iskolán. A nemzetiségi viszonyok is megváltoztak. Az emberek kezdtek maguktól ismét elhanyagolni a mentét, azt a ruhát. — Az öreg és fiatal zsinóros ruha elenyészett, az attila — metamorphosis következtében kvekker lett. Kazincit s más tisztességes öltözetet félredobtak, szoval a bugyogóra termett ivadékok előtérbe léptek. S mivelhogy a nők sokkal fogékonyabbak a külső behatások iránt, mint a férfiak; ez lehetett oka, hogy Cenci néni is megérinté a kor fuvalma s kezdte megróni azt a sok sarkantyú pengést az ambituson.

De mi csak megmaradtunk a kor áramlatával szemben is az egyszer felkarolt nemzeti öltözet mellett, sőt emlékezem, nagyon biztattuk egymást Mancikával, hogy örökké, majd a házi sipka mellé is magyar ruhát viselünk. Tudtam is én még akkor, hogy Mancika is olyan, mint a többi lányok. Azt ugyan vettem észre, hogy a patikáros legény jár oda, Cenci nénihez az ujára flastromot hordoz, de hát ha valakinek az uja fáj, csak nem járhat hozzá az esztergályos — épen ezért ezt nagyon természetesnek találtam.

Hát azonban midőn egyszer nagy vakációra haza tágitok; az egész udvar úgy néz ki, mint a halottas ház a temetés után. Kegyetlen dolgokat sejtettem és sejtésem valóban bizonyult. Mancika megszökött a patikáros legényvel, Cenci néni megütötte a guta. Ugy éreztem magam, mint az a tekintetes ur, kinek kétszáz

hold földjéből kitagy a repce. Ugy éreztem magam mint a jámbor tót ablakos felebarátunk, kinek valami a goromba vihar alkalmával saját hátán tőri össze a leg az üveg tábláit. Nem hittem volna sohasem. Csak még az üveg német volt. S így lett kettős az én meglátszik, hogy német volt. S így lett kettős az én veszteségem, amennyiben a magyar viselettel együtt illant el Mancika is.

Azóta ismét elmúlt néhány év. A Vince bácsi kapufeljárójáról már lemosta az eső a vitézköztét, ő róla már lett és még leendő gyermekei melletti nevelőség-gel... A kigyó. — Keserűségemben írtam is neki egy rémséges verset, mit ő méltányolva, férje tudta és beleegyezésével küldött egy doboz echt tiszta új laki bajusz pedrót.

Mancikát is láttam azóta, férjével utazott városunkon át s kegyetlen asszonyhumorral megkínált a már lett és még leendő gyermekei melletti nevelőség-gel... A kigyó. — Keserűségemben írtam is neki egy rémséges verset, mit ő méltányolva, férje tudta és beleegyezésével küldött egy doboz echt tiszta új laki bajusz pedrót.

Most pedig ha néha-néha a magyar ruha letűnt fénye után s kihavadt szerelmem üszkei fölött buslakodom, mint vándor darvak csoportja, sötét sóhaj száll fel kiégett keblemből: „Régi dicsőségem hova tiúntél messze homályba? Fel is fogadtam, hogy többé szépségi német leányzóval soha sem conferálok az életemben, hanem maradok a magam fajtája mellett, mert hej „Nincsen olyan lány, mint a magyar lány!”

NINCS SZIYE.

Novella.

Írta: Kun Melánia.

VI.

Eveline a parkban sétált, midőn anyja magához hivatá. Szokatlan szíveséggel fogadta leányát, komolyan mondta „Édes Eveliném, foglaljon helyet, komoly, életbevágó kérdéssről akarok önrel szólni.”

Eveline megütközve pillantott hol anyjára, kinek sugárzó arca nagy öröme mutatott, hol Leonorára, ki az ablaknál állt, s mint látszik a távozó fellegek, sebes röptében gyönyörködött... „Kedves gyermekem — folytató a grófnő szokatlan lágy hangon — ön még majdnem gyermek, és nem is reményteltem volna, hogy ily hamar elveszítem. Nos, de ez nem tesz semmit, a sors akarata ellen nem lehet tenni, s úgy hiszem ön igen boldog lesz... nemde esodálkozik szavamom? Tudja meg tehát, hogy az ön kezét megkérték.”

„Kicsoda?” kérde kíváncsian Eveline, kinek édes sejdítés vonult át lelkén.
„Ah a kis kíváncsi! — mond nevetve Berezyné — az ön vőlegénye a legjobb partie, melyet kívánni lehet, — gróf Alvárj Ernő!”
A figyelmes szemlélő észrevehette volna, mint halványul el Leonora e szavakra s mint reszketnek ajkai...
Eveline anyja utolsó szavainál felugrott s hevesen kiáltá „én nem vagyok Alvárj menyasszonya!”
Leonora meglepetve tekintett nővére, kinek arcában kétségbeesett fájdalom tükröződött.
„És miért, ha szabad kérdeznem?” kiáltá élesen Berezyné, mérgesen vonva össze szemöldökét.
Eveline elkezdett zokogni „azért, mert nem szeretem, ... mert szívem régen másé, ... lángoló hévvel szeretek...”

Anyja szavaiba vágott „ah gyermekeség, majd megjön a szeretet később, e mostani gyermekes ábrándokat pedig elfogja feledni...”
„Nem, és százsor nem, — kiáltá Eveline térdre borulva Berezyné előtt — anyám! ha van szíve, ne zuzza össze leánya boldogságát, könyörüljön rajtam!! ne tegye szereléstlen leányát!”
Berezyné fölemelkedett, „Eveline, ön két óra óta Alvárj jegyese, kinek szavamot adtam, s ki holnap jön el menyasszonyát üdvözölni. Ez utolsó szavam!”
Ezzel némán kiment a teremből, míg Eveline ájultan rogyott össze...

Leonora megindultan közeledett Evelinehez. Még pár perc előtt végtelenül gyűlölte, hisz ő rabolta el Alvárj szívét, de midőn látta mily szereléstlen nővére, ép olyan mint ő, mert hisz attól akarták elszakítani, kit szeretett, míg Leonora maga ásta el boldogságát. Midőn látta Eveline szívszaggató helyzetét, mely részvét vert szívében gyökeret, és végtelen szeretet tölté el a keblét nővére iránt. Gyengéden hajolt le hozzá, esőkjával elárasztá annak arany haját és remegő ajkait... Eveline magához térve, lágyan karolta át Leonorát suttogva „ha tudnád, mennyit szenvedek!”

Leonora szemében két könnyesepp tündökölt. „Tudom édes angyalom, tudom, — szolt mélyen meghatva — de lásd még kell tanulni az élet szenvedéseit, esalódásait panasz nélkül viselni, mert a sors kikerülhetlen, mindenkit elér előbb vagy utóbb!...”
Eveline bágyadtan hajtá fiúrtos fejét nővére vállára, ki gyengéden kísérté szobájába.
Ha e percben látja Alvárj Leonorát, vajlon még mindig azt mondta volna-e „a szívtelen!”

Mig a kastélyban ezek történtek, Alvárj rosszkedvűen dől hátra kocsija ruganyos párnáin. Megtevé tehát, gondola az első ehatározó lépést, mely végkép elszakítandja Leonorától, s elfogja öni keblében azon édes, fájó érzeményeket, melyeket annak jelensége ott előidézett. Mindenképen igekezett annak képét kitörölni emlékéből, de nem sikerült, arca mindig előtte lebegett, de nem a hideg, büszke Leonoráé, hanem azon szép nőé, ki oly elragadóan, oly kedves esd ki boocsánátát... Milyen lesz holnap a találkozás, midőn először üdvözlendi Alvárj ifju menyasszonyát. Hogy fogja ekkor Leonora fogadni?
Ezen gondolatok foglalák el elméjét, mialatt a hintó az udvarra berobogott. Tarray, ki épen sétáról jött haza, vidoran szietett barátja elébe „Honnan jössz Ernő? — kiáltá már messziről, majd közelebb érve, megpillantá barátja komoly arcát s nevetve szolt —

mily ünnepélyes képet vágasz, épen mintha leánykérőből jönnél!”

„Eltaláltad, — viszonzá Alvárj fanyar mosollyal. „Ah a szép Leonora nemde? engedj, hogy sok szerenését kívánjak, — e szavakkal átakará ölelni barátját; de az türelmetlen kézmozdulattal visszautasítá „nem Leonora, — mond alig hallhatólag.
„De hát ki más?” kérde meglepetve Tarray.
„Eveline.”

„Eveline! — kiáltá elhalványodva Tarray, azután fejét rázva, hitetlenül tevé hozzá — lehetetlen.”

„Semmi lehetetlenséget nem látok benne. Az imént kértem meg kezét és megkaptam az igenlő feletet. Ugy hiszem ez nagyon egyszerű dolog. De neked mi bajod?” kérde ijedten tekintve barátjára, kinek szeméi bezáródtak s alátan rogyott egy székre. Pár perc múlva magához tért s végig simítva egy homlokát, mosolyra erőteté magát „semmi, semmi; kissé sokat írtam, a fejem szédült, ez az egész!”

Ezzel felemelkedett s szobájába ment...

Késő este volt, midőn Alvárj szivarra gyujtva, magányos sétára indult. Rossz kedély hangulata egész nap üldözte, ingerült, haragos volt. Most is gondolatait Tarray különös magaviselete foglalá el. Mért halványodott annyira el, midőn említé, hogy Eveline jegyese? Talán szerelmes volt e fiatal hölgybe, és talán az viszonzá is ez érzelmét? Tudta jól, miszerint barátja rosszullette csak ürügy, mely alá benső felindulását és való érzelmét rejté... tudta jól, miszerint nem az irás okozott barátjának szédülést, hanem e hír hallása.

Annyira elvala mélyedve, miszerint észre sem vevé, hogy ezalatt a Berezyné parkhoz ért. E percben zongora hang ütö meg füleit. Ily későn is még a kastélyban ébren vannak? Valószínűleg Eveline játszik. Nesztelenül haladt végig a porondos utakon egész a terrassig, itt egy padon foglalt helyet. Ülő helyéről jól látta a kivilágított salont, melyben Eveline ült a pamlagon hátra dölve. Tehát Leonora zongorázik! gondola magában.

E percben a zongora hangja, mely előbb elnémult, ismét megszólalt, és egy ezüst csengésű hang éneklé „volt szeretöm, de már nincsen...”

Mennyi fájdalom, lemondás e hangban, mennyi érelemmel e játékban, a zongora hangjai mintegy sirtak, és amidőn végre elhalólag rezgé „de mióta ő nem szeret, meguntam az életemet.”

Alvárj elragadtatva, lélekzetét vissza fojtva hallgatta ez édes dallamot. Tehát Leonora tudott ily érzéstelen, ily szenvedélyesen énekelni és játszani, ő, ki azt mondá, miszerint nem képes felögni a zenét! és nem átérezni!

E percben a terrasse ajtaja megnyílt és Leonora lépett ki. Alvárj esodálkálva szemlélté... Mi szép volt most! A hosszu, fehér éji köntös festői redőzetben hanyagul omlott le tagjain, kis kezét összekulcsolva keblén, ... így tekintett fel a holdra, melynek ezüst sugara végig rezgett a tó csendes tükörén, ... majd szeméből pár fényes könnyesepp gördült alá, ... és Leonora térdre rogyva arcát kezeibe temeté, és sirt keservesen. A hold méla sugara halvány fényt vetett reá, míg éjfürtéi felbontva mintegy palást fedezék delj temetét... Alvárj megvala bőlvölve. Almodta-e vagy csakugyan Leonora volt a hideg, büszke nő, ki minden érzelmét kigúnyolt, ki most oly keservesen, szíveshözólan zokogott... Oly szeretett volna omlani e percben lábaihoz, esőkokkal szeretne volna borítani azokat a kicsiny kezeket és éjfürtöket, és fülebe édesen suttogni „tégj velem amit akarsz, rabszolgád vagyok!”

Oly ellenállhatlanul vonzák azok a delejes gyönyörű szemek... Mig így gondolkodott, Eveline lépett ki a salomból, és édesdeden átilvele nővére derekát, bevonta azt magával... Mögöttük bezáródt az ajtó, mely úgy hangzott Alvárjnak, mintha koporsójába verték volna az utolsó szeget.

Ő is elhagyta helyét, midőn azonban körültekintett, a padon egy fekete tárgyat vett észre. Felémelte, egy kis könyveske volt, a hold rásütvén, érthetően olvashatók valának az aranyozott betűkkel írt szavak „jegyzetem.” — Berezyné Leonora.

Alvárj örömtelen kiáltott fel, s dobogó szívvel dugta zsebébe a könyveskét. E pillanatban elfeledé az illem szabályait, nem gondolt semmire, csupán arra, hogy talán e jegyzetek némi világot fognak vetni Leonora különös, kettős színi magaviseletére.

Hazaérve, mohón kezdé lapozni a könyveskét, míg egyszerre szeméi egy helyen akadtak meg, mely így hangzott:

„Minek is van a szív, s a szívben szerelem! Igaza van a költőnek, minnek is a szív, e nyugtalan jószág, mely anyyi kínt okoz, és én is miért szeretlek oly végtelenül, drága szerelmem Ernő!”

Midőn pár év előtt megcsalatra szerelmében, feltámadott büszkeségem érzetében megfogadtam, miszerint többé szeretni nem fogok, hideg, elutasító leszek mindenkivel szemben, ... oh! akkor nem tudtam mit fogadok!!! Fogadásom eddig megtartam, szívem meghidegült, ... merevvé vált, s rám mondták „únnes szíve!... én is kezdém ezt elhinni, s némi boszu örömevel belenyugodtam... De midőn megláttalak tégedet szívemnek szerelme, akkor kezdém érezni, hogy e kis eleven husdarab, még színt oly forrón, sőt lángolóbban dobog mint egykor. Szerettelek az első látás óta, ... s szeretni foglak örökre! Leakarám küzdeni az érzelmét keblemben, hidegebb, elutasítóbb valék veled mint bárkivel, de nem sikerült. Érzem, miszerint e végtelen szerelmek, e hideg álarccal nem leszek képes még soká ellentállani!!! Kebledre szeretnék borulni, kiáltva „szeretlek Ernőm, tégedet!...”
Alvárj örömtől dobogó szívvel olvása e sorokat. Meg volt fejtve a rejtély „Leonora szerette őt!!!” E gondolatra felugrott és halkan suttogá „én édes Leonorám!”

VII.

Alvárj tüprenkedve haladott a Berezyné kastélyba vivő árnyas faszorok között. Tudva, miszerint Leonora szíve egészen övé, végtelen megbáná megdondolatlant tetté, Eveline jegyese, ő tegnap kérte meg kezét, és ma, ma oda fog elébe lépni... és... De miként is adja leggyengédebben tudtára ez ifju oly bájos hölgynek, hogy egész viselete csak szeszély volt, boszu su-

galta tett, melyet Leonora hideg magaviselete idézett elő!...

E percben egy kis kéz nehezedett vállára, és Eveline hangja csengő nevetés között mondott „jó reggelt!”

Alváry zavarodottan fordult meg, és viszonzá a kedélyes üdvözlését.

„Őn nagyon elmerültek látszott gondolataiba gróf... talán a természet bája indította komoly elmélkedésekre,“ tévé hozzá gonoszul nevetve. „Különben, — kezdé komoly hangon, míg arcára rideg kifejezést akart erőszakolni, mely azonban nem sikerült, és szeme annál ragyogóbb, annál verőfényesebb lett — önnel valami mondanivalóm volna, ha szíves lenne pár percet szentelni meghallgatásomra, igen leköteleznie.“

Alváry némán hajtá meg magát. Mondhatlan zavarban volt. Eveline egészen úgy viselé magát vele szemben, oly kedvesen, előgúlatlanul, mintha nem is jegyese, hanem valami jó barátja volna; még hozzá azon körülmény, hogy Evelinet ily kicsapongó jó kedélyűnek, nem látta volt soha.

„Őn mint hallám, — kezdé Eveline némi zavarral — tegnap megkérte kezem. Anyám beleegyezésemet nyilatvántá, megjegyzendő saját tudtom és akaratomom kívül...“

Alváry megkönnyebbülten sóhajtott fel.

Eveline mosolyogva folytató „ösmervén lovagiaságát, elhatározám önnel beszélni. Én nem vagyok az ön jegyese, mivel nem szeretem, csak mélyen tiszteltem és becsülöm, ... mivel mást szeretek,“ tévé hozzá pirulva.

„Ha így van a dolog, — nevetett Alváry — akkor édes szép Eveline, felmentem azon kötő szó alól, melyet saját akarata nélkül mondtak ki... S a boldog halandó, — végzé enyelegve — ki ezt az érző szíveskét bírja, nemde Tarray?“

Eveline lángvörös lett, de mellözve Alváry utolsó kérdését, vidoran mondá „képzem, hogy mily nagy kő esett le e percben szívéből, ... midőn az előbb is mindig azon gondolkodott, hogy szép szerével miként szabaduljon meg tőlem.“

Alváry szavába akart vágni, de Eveline megelőzte „semmi mentés, én tudok mindent. Tudom, hogy Leonorát szereti forrón, és azt is tudom, hogy ez érzelme ép oly lángolón viszonzva lesz. Önök összepöröltek Leonorával, ... ön felingerlődt, és csupa boszúból elhatározá engem szegénykét elvenni... Ez nem szép volt öntől Alváry gróf, mit vétettem én önnel, hogy engem szemelt ki áldozatává... No de hagyjuk a multakat, örvendjünk a jelennek, és én biztosítom gróf, hogy e ballépést szívesen megbocsátom, csak Leonorát tegye boldoggá, — e szavaknál kecses gráccal nyujtá kezét a grótnak — mert ön nem tudja, mily nemes szív rejlik e hidegség színlelt álarcá alatt!“

Alváry megindultan szorította meg Eveline kezét, „most pedig — kiáltá ez, — menjen keresse fel Leonorát, valószínűleg a parkban lesz, és ünnepejék meg kibékülésük örömnapiját!“ e szavakkal tova ugrott, és eltűnt a kigyózó ösvények egyikén...

Ernö gróf sokáig, hosszan tekintett utána, majd a parkba indult. Rövid keresés után egy padon lelé Leonorát, mint látszék könyvbe merülve.

Alváry közeledtére felpillantott, és lángoló pirosság borította arcát. Utoljára támadott fel hideg büszkesége, midőn most felemelkedve fagyosan mondá „mindenesetre Evelinet keresi?“

„Nem grófnő, — mondá mosolyogva Alváry — velem most beszéltem, kegyedet keresem.“

„Engemet és miért?“

„Hogy visszaadjak egy tárgyat, melyet tegnap este elvesztett, és én a parkban bolyongva szerencsés valék megtalálni. Mielőtt visszaadnám, engedje meg, hogy egy pár megjegyzést tegyek,“ Alváry e szavakkal kivette zsebéből a könyvecskét... Leonora rémülten sikoltott fel és arcát kezeibe temeté, midőn megpillantá.

Alváry komolyan szólt „én elég indiszeret valék, ez alkalommal az illem szabályait mellőzni, ... és e könyvecskét átlapozám...“

Rövid ideig csend állott be, ... Alváry Leonorához ment, ki némán túrta, midőn átölelé karesu derekát...

„Leonora, te tudod mily végtelenül szeretlek tégedet, ... és mindennek dacára képes letté volna örökre boldogtalanná tenni, ha egy kis jegyzet fel nem világosít mindenről. Én egyetlen kedvesem! mondhat egyszer kedvesednek, hogy szereted!“

Leonora könnyein keresztül mosolyogva, lágyan karolá át Alváry nyakát, és annak keblére hajtva fejét, ... zokogott...

Most valóban úgy volt, mint egyszer álmodá. Alváry karjai között pihent, ki torró csókokkal borította ajkait...

E percben két illatos rózsza hullott a szerelmesek fejére, vidám kacaj kíséretében. Megrezzelve pillantottak fel. Eveline állott megettök, Tarray karjaiba öltve kezét.

„A mit isten összefűzött, azt ember ne válassza szét,“ mondá tréfásan Eveline, s azután Leonorát újával megfenyegette, vidoran mondá „az, akinek nincs szíve!“

„De van!“ mond Alváry határozottan, mialatt boldogan tekintett Leonora örömsugaras, fényben úszó szeméibe!!

(Vége.)

Hirek.

Sürgöny. Ó-Kanizsa nov. 7. Szeretett alispánunk Tripolszky főmérnökkel megérkezett. Töltéseink ügye biztosítva. Tegnap színház zsufolásig tele.

Királyi kitüntetés. Hirsch Tivadar, szolgálaton kívüli es. k. lovas százados, a közügyek előmozdítása körül szerzett kiváló érdemei elismerésül saját és törvényes utódai részére a Felségtől magyar nemességét nyert. Miután tapasztalásból tudjuk, hogy Ujvidék városában nincs nemes ügy, melyet Hirsch ur anyagilag és szellemileg egyaránt ne támogatna: csak szerencse-kívánatainkat csatolhatjuk azon legmagasabb elismeréshez, melyben a helyi közvélemény csak a saját szentesítését találhatja.

Széchenyi József, kir. trvszéki elnöknel a helykeli bírói kar és ügyesség vasárnap nagy értekezletet tartott, melyen elhatározott, hogy a helyi drágasági viszonyok és lakásszükség által nagyon is indokolt kérvényre fognak testületileg a szakminiszternél javadalmaszúk emeléseért kérvényezni. Az érvágzag folyamodványt alkalmilag közölni fogjuk.

A nmlgu belügyminiszter Bergel Kálmán zentai lakost a fővárosi rendőrséghez fogalmazó gyakornokká nevezte ki.

Thurszky János, zombori kir. trvszéki díjnok, irnokká léptetett elő.

Kinevezés és felszabaduló jubileum. A Ferenc-csatorna részvénytársaság vezérigazgatója Szaich Ferencet, a bezdáni ferenc-csatornai pénztárnokot a zombori csatornaigazgatósághoz titkárrá nevezte ki, és e veterán hivatalnokát a f. évi október 15-én betöltött 50 éves szolgálati jubileuma alkalmából a következő távsüggönnyel lepte meg: „Fogadj szíves üdvözlésünket 50 éves szolgálati jubileumához. Isten tartsa továbbra még sok éven át tarsulatunk javára. Ezt szinte szívvel kívánjuk: kiknek alkalmunk volt kiváló képességeit, rendkívüli szorgalmát és ügybuzgóságát, teljes megbízhatóságát kiismerni.“ Aláírva: Kiss, Kausser, Zimburg, Gerster Béla, Gerster Lajos, Mercz, Volnhöfer és John.

Csantaveren a megürült tanítói állomásra Rekényi János választott meg. Jelentéktelen egyén semmi esetre se lehet; mert a két fő szabadkai lap közül egyik dicséri, másik ócsárolja.

Csoka Sándor szintársulatával a szabadkaiak megvannak — de meg is lehetnek — elégedve.

A megyei közg. bizottság tekintettel arra, hogy az utolsó három év alatt a megye területén levő erdőkben lopás által majd 56000 (ötvenhat ezer) forint ára kár történt: elrendeli, hogy az 1879. évi 31. t. c. alapján ezentul csak favágási igazolvánnyal ellátott egyéneknek legyen szabad fát hordani. E számszerű tényadat egy a közérkölségre, mint az erdők fölötti örködésre szomorú világot vet.

Dr. Czvetkovits Péter, helybeli törvény-zéki joggyakornok, az ügyvédi vizsgálatot a napokban Budapestben sikeresen megállotta. Egyelőre jelenlegi hivatalában marad.

Kettős hymen. Doroszlón f. hó 15-én esküszik hűséget a kedves két Csihás kisasszony, két unokatestvérnek, ugymin Mariska k. a. Berecz Lajos, ott helyi tanítónak, Ida k. a. pedig Berecz Károly imént megválasztott bogojevai jegyzőnek.

Czedler János városi főkapitány, szabadságideje leteltével újra elfoglalta hivatalát.

Hallomásunk szerint a legutóbb államellenes igazgatásért elítélt újvidéki német lap megszűnik és helyette hazafias irányú újabb német lap indul meg. — Ha ez megindul, jó lesz; ha nem indul meg, még jobb lesz.

Bereghen egy sokac végrehajtás alá került házát az árverés előestéjén felgyújtotta. Tetten kapatván, befogatott.

Tájékoztató utmutatás a bélyegilleték- és illeték-egyenértéki adó iránt. Ily cím alatt irt Oltványi Pál prépost és pápai kamarás egy 125 lapra terjedő füzetet, melyet haszonnal fognak forgatni mindazok, kik tájékozni akarják magukat a bélyegilleték és illeték-egyenértéki adó iránt. Szerző már régebben irt ehhez hasonló gyakorlati művet („Tájékoztató utmutatás a különféle egyes adók bevallása, tárgyalása és föllebbezésé iránt“), melynek célszerűségéről tanuskodik azon körülmény, hogy rövid idő alatt három kiadást ért s szerző különben jelen művében legterjedelmesebben tárgyalja a bélyegilleték és illeték-egyenértéki adónak az egyházi ügyekre vonatkozó pontjait. A hasznos kézi könyv ára 1 frt 50 kr.

Hymen. Szabadkán Weber Paula kisasszony jegyet váltott Petres János néptanítóval. Itt Zomborban pedig 23-án esküszik örök hűséget Drescher Gyula bajai kereskedő Husveth Paula kisasszonynak.

Hódsághon Jordán Alajos kereskedő tanonc f. hó 3-án 14 éves korában szörnyet halt.

Az új csódtörvény tudvalevőleg jövő évi január 1-én lép életbe. Az igazságügyminiszternek erre vonatkozó rendelete már közlés alatt van a hivatalos lapban. A rendelet egyuttal az átmeneti intézkedéseket is közli. Az új csódtörvény visszaható erejét illetőleg szabályul szolgáló az, hogy a most folyó csódlőkre nézve is az új törvény alkalmaztatik, ha a követelésre nézve még nem hoztak valódisági ítéletet.

Jótekonycélu mükedvelői előadás. A zombori mükedvelők által f. 1881. évi november hó 13-án vasárnap, a zombori színházalapa javára a megyei palota nagytermében előadták: „Egy millio.“ Vigjáték 4 felvonásban. Irták Labiche és Delacour. Fordította Szerdahelyi Kálmán. Rendező: Alföldy Jenő ur. Személyek: Duplan apó, volt jegyző: Matyasovszky Emil ur. Carbonel: Scultéthy László ur. Perugin: Putnik Rezső ur. Duplan Mörice: Városvy László ur. Lajonchere Edgard: Br. Podmaniczky Endre ur. Pribil Gyula, építész: Lovászy Andor ur. Césénos: Pribil Ernő ur. Carbonel neje: Czirfusz Irén k. a. Perugin neje: Lovászy Aranka k. a. Césénos neje: Birvatszky Zákó Maja urnő. Bertha, Carbonel leánya: Czirfusz Margit k. a. Lujza, Perugin leánya: Tripolszky Erzsike k. a. József, inas Carbonelnél: Matyasovszky Dezső ur. Kertész: Karvazy József ur. Vadász: Kovacsics Béla ur. Idő jelenkor. Történik az első felv. Carbonelnél Párisban, a második Césénosnál ugyanott, a harmadik Perugin, a negyedik Duplan apó falusi jószágán. Helyárak: Földszinti ülőhely 1 frt, földszinti állóhely 60 kr. Karzati bemenet 30 kr. Jegyek Falcone Gusztáv ur kereskedésében előre is válthatók. Kezdeté 7 órakor.

Megjelen és beküldetett a Regényvilág 3. füzeté. Ára 25 kr. Legszebb disze a füzetnek Szász Károly „Szegény asszony“ balladája.

Uj zenemű. Táborzsky és Parsch nemzeti zenemű kereskedésében megjelent „A magyarok istene“ (Petőfi Sándor költeménye), zenéjét szerzé Liszt Ferenc. Zongora átirat; ára 1 frt.

Sorsjegyhuzás. Az 1860. évi államadósság sorsjegyeinek nov. 3-iki huzása: 3862. sorsszám 9. sz. nyeri a főnyereményt; 2747. ssz. 12. sz. nyer 50,000, 12164. ssz. 14. sz. 25,000, 14078 ssz. 2. sz. 10,000 forintot.

Beküldetett. Előfizetési felhívás. Tekintve azt, hogy ma már a zsidóüldözés sokaknak kedves foglalatosságává vált, — jölehet minden alapos ok nélkül — ughiszem nem követek el indiskretiot, ha csekély tehetőségemhez mérten nézetemnek nyilvánosan adók kifejezést akkor, ha még oly emberek is röpiratoznak — az általuk általános nemteleneknek ismert zsidók ellen, — akiknek tollába nem más, mint „spekulantok“ diktálják Milton sátánjának ama rettenetes mondatát: „gonoszság, te légy nekem a jó.“ Az általam kiadandó könyvnek címe: „Istóczy Győző úr, vagy mikor mennek a zsidók Jerusalemba.“ Ezzel egyetemben, de mintegy külön rész foglaltatik benn: „Szükséges-e a hit szoros terjesztése honunkban, vagy kik a papok.“ Terjedelmére nézve a könyv négy iv lesz; ára 30 kr. o. é. Mély tisztelettel kéretik az előfizetési felhívást a begyült összeggel együtt legkésőbb november hó 30-ig hozzám beküldeni szíveskedjék, hogy magamat a nyomtatandó példányok mennyiségé felől tájékozhasam. — Gyűjtöknek minden 10 előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgálók. Vagyok legmelyebb tisztelettel Zomborban, 1881. évi november hó 4-én Brisits Géza Gyula.

Nyílt kérelem a városi mérnök urhoz. A Szelenese külváros főutcája, a kalap-utca, rendőrségünknek komoly következményekkel való fenyegetés által hatályosított atyai gondoskodása folytán, immár jobbról-balról ki van egy-két szük ház-lő kivételével, köveze. Ugyan e két-három maradi embernek köteleességre szorítását is szívesen venné, kivált a kövezésre ismételt intésekkel sarkalt utcabeli szegénység; de mindenkéltől megvárja a várostól, mint erkölcsi testülettől, hogy a másoknak oly melegen ajánlott haladási elvet maga is kövesse. Mert hasztalan kövezzük ki mi, háztulajdonosok, az utcák elejét, ha a város kegyuri gondjai alá tartozó átjárók kikövezetlen maradván, az eladdig tisztán maradt eszmát mégis csak elmerültség bemaszatojják. Annál inkább komolyan sürgetjük a két kideszkázatlan utcai átjárót, mert ha ezen átjáró nem is fontos, de a kertész-utca belső fele, vagyis a temető felé vezető, ugyszólván az egész városrészt által használtatik. Azért fordulunk a buzgó városi mérnök urhoz, mert tapasztalásból tudjuk, hogy méltányossággal párosult szakértelme rajtunk rögtön segít és minden további kéregetést fölöslegessé tehet. A szelenesei kalap-utcai háztulajdonosok.

Salon. Vírter Károlyék vendégszerető termeiben szombat este igen díszes úri társaság gyűlt össze, hogy a házi gazda nevenapját intra octavam! baráti körben megülsessék. Az indiskretiótól és titkolódzástól egyenlően távol, legyen szabad dicselkedni azzal, hogy e mulatság se jókedv, se fény dolgában nem hagyott fen kívánni valót és csak az érzéketlen stoikust is lefegyverező igazságnak engedünk, ha a közmondásos kedvességű házi asszony vendéglátó szíveségét ez alkalomból kiemeljük. A toasztok záporáról úgy se sikerülne még képet se adni; mert annak csak kezdete volt, vége nem. A jókedv hullámlásának utolsó buborékát az a bakterlárma képezte, melyet egyik jókedvű vendég hajnalban a tizenkét órának husz krajcárért való elfújatasával insceniozott azon reményben, hogy amit otthon neki nem hímnének, elhiszik a bakternek. ... Hiába! Extra Bácskam non est vita.

Palánkan december 12-től január 19-ig fog a dohány beváltatni.

A szerb fejedelemségi sorsjegyek kibocsátása által egy ugynevezett kis sorsjegy hozatik a piacra melyhez hasonló még eddig ily kedvező feltételek mellett egyáltalában nem létezett. Míg egy ily sorsjegy névleges értéke 100 frank addig 93 1/2 franknyi árfolyam mellett jó piacra, ami 44 o. é. forintnyi összegnek felel meg és azonkívül 3% arannyal kamatozik. A főnyeremény 100 000 frank; a legkisebb nyeremény 100 frank, tehát még mindig nyereség a vételárhoz képest. Évenként 5 huzás van, és a következő 3 hónapban havonta egy huzás. Azonkívül a vásárlási feltételek, melyeket „Mercur“ kiadóhivatalának váltóüzlete, Bécs, Wollzeile, 10 és 13. engedményez, oly kedvezők, minőkre még eddig nem volt eset. A Mercur ily sorsjegyeket 44 forintnyi árfolyam mellett, 4 forintnyi lefizetéssel árusít el, a vevő szabadságára hagyván a vételár maradékát vagy 1882. január 15-én vagy pedig 10 havi 4 forintos részletekben megfizetni; mindkét esetben azonban a felfizetés letétele által az egyedüli játszási jog meg van szerezve és azonnal lehet 3 huzásra játszani, oly körülmény, mely a nyeresi valószínűségeit nagyban emeli. Azt hisszük, hogy ily kedvező körülmények figyelmen kívül nem hagyatnak s hogy ezen sorsjegy tömeges keresettségé kell, hogy árfolyam-emelkedést hozzon létre, minélfogva a vétel iránt nem kell habozni.

Beküldetett. Ignatz Ernst aláírással egy oly értelmű német körlevél jár kézen, mely a többi között „täglich frisch erzeugte Pressegetm“-et kínál és „mint gyártó, azt olesóbban adja, mint bármely más kereskedő.“ A két izben is biztosított „becsületes“ szolgáltat mellé nagy kérdőjelt tesz azon körülmény, hogy a hirdetésen a törvényszerű bélyeg is hiányzik. Nem az bánt különben, hogy Ernst e polgári kötelemét nem teljesíti, hanem az, hogy pl. a helybeli Dalárda kénytelen még jótékonycélu programjait is megbélyegeztetni. Miért tesz hát kivételt Ernst ur? Nehogy a dolog balmagyarázatokra adjon alkalmat, a „Bácska“ szerkesztőségében egy-egy szerb és német példányt Eirich pénzügyi biztos ur számára letéteményeztünk. Miután tudunkkal helyben élesztőgyár nem létezik, se törvényszéki ilyen firma ki nem hirdettetett; miután továbbá rossz nyelvek azt beszélik, hogy a főt kínált sörélesztőben sok a keményítő: kérjük szemfüles rendőreinket, lepjék meg azt a gyárat és ne engedjék, hogy ha nem érdemi meg, oly kates hírek keringjenek róla a nagy közönségben. Ha pedig esetleg a városi fizikusok egészségellenesnek találnák készítményeit: ne engedjék, hogy a közönség jöleté és a szolid cégek hírneve ily élelmesség miatt kárt szenvedjen. Több kereskedő nevében: St.

A méhek oltalmazása télen át. A téli hideg viharoknak a méhekre nagy hatása van s valahányszor csak ily vihar tör ki, a kasban mindig nagy mozgalom uralkodik. Nem kevésbé veszélyes a méhek győzme légző szerveire nézve a hideg sűrű köd mely télen és ősszel oly gyakori; a köd ugyanis a légnyíl-

szokba behatolva, nemcsak azok légutait zárja el, s okoz nehéz légzést, de a kas falait és a sejteket is megnedvesíti, a mi a száraz helyet kedvelő állatok egészségére igen ártalmas. A vihar és köd azonban, ha hosszú csatornán hatolnak a kasba, erejüket vesztik, és a méheknek bajt nem okoznak. Ezen alapszik a köpi elé az apró előkamrácskák alkalmazása, melyek deszkából vannak készítve, 10 cm. hosszuk, 1 és fél cm. magasak s 10 cm. szélesek. E kis kamra úgy állítatik a kas elé, hogy nyílása a kaséval pontosan összeesék, s aztán szeggel erősítették meg. A kas nyílása elé két bádogszelet szegeztek, ezek feladata az egerek bejutását megakadályozni. Ezen berendezés mellett a méhek télen is szabadon járhatnak ki a kasból, továbbá a téli nap sem süthet a kas nyílására, s a méhek folyton sötétben lehetnek; e kis kamrácska megtöri a vihar erejét s meggátolja a köd bejutását. Télen át minden kas nyílása elé kellene tenni egy ily kamrácskát, mert ez képes az egész kas népét az eldőléstől megvédeni.

Cipeszek figyelmebe. M. Kay amerikai cipő-varrógépére a szabadalom lejárt, nem csekély öröme számos amerikai és európai cipőgyárosnak. E gép a szabadalom tulajdonosait sokszoros millióssokká tette, azonnal tért foglalt a régi és újvilág minden nagyobb piacán, és az Egyesült-Államok cipőgyártásának rendkívüli lendületet adott. A gép föltalálása óta azzal csak az egyesült-államokban legalább 500 millió cipőt gyártottak, s a világ többi részeiben is nagyon sokat. A szabadalom tulajdonosok, minden egyes gép használatáért cipőnként 1—3 centet fizettek maguknak, s így jövedelmük évenként az egy millió dollárt meghaladta. A gépeket 250 dollárért adták el, de hihetőleg némokára 75 dollárért is kaphatók lesznek.

Toke, üzérkedés és sorsjegy-tulajdonosoknak. Mielőtt valaki sorsjegy-, elhelyezési- vagy üzérkedési-papiroost vesz, szereti a játéktervet, kamatozást, törlesztést, kockázatot, az üzérkedési anyag és módokat stb. ismerni, s részrehajlatlan tapasztalt és szakavatott tanácsot nyerni. — A „Leitha” kiadóhivatala bankházának, Bécs, Schottenring Nr. 15. díjtalanul kiadott s már a 6-ik kiadást ért rópirata valamennyi európai sorsolási tervezet, adatok, sorsjegybiztosítást, felvilágosításokat az elhelyezési és üzérkedési nemek és értékek felől, díjak, állásokról stb. számos napilap által elismerőleg megbeszélve nyújtja. — Nem tagadhatjuk, miszerint ezen jóhírnévről ismert cég a bank-, tőzsdé- és váltóüzlet terén újítások után törekszik, s hogy a behozott újítások által már is elvitáztatlan érdemeket szerzett magának.

A „Gazdasági Mérnök” című mezőgazdasági és műszaki hetilap legutóbb megjelent száma ismét öröndetes és elvitáztatlan tanúságot tesznek a jeles szaklap helyes irányú és közhasznú működéséről. Csak néhány közleményére utalunk e végből, hogy felhívjuk a művelt gazdaközönség, valamint a mérnökök, építők, gyárosok és vállalkozók figyelmét a közhasznú vállalatra. Gazdag tartalmából kiemeljük a következőket: Az országos hydrográfiai hivatal szervezéséről. — Az amerikai mezőgazdaság termelési föltételei. (Az 1873-iki válság. Az Egyesült-Államok földrendszere. Kereskedői szokások. A szállítási kérdés. Folyók, csatornák, vasutak. A tarifa-kérdés. A fuvardíjak leszállítása). — Húskivitelünk Franciaországba. — A Tisza és Körös szabályozása. — A jó rétek hatása a gazdaságra. — Új szerkezetű hordozható szellőző készülék (2 ábrával). — Vizeink felhasználásáról. Türr Istvántól. — Magyarország áruforgalma július hónapban. — Az Egyesült-Államok mezőgazdasági termelése és terményeinek kivitele. — Földészervezetek nagy szélességű épületekre (3 ábrával). — A bordeauxi nemzetközi phylloxera-kongresszus. — Rendesen közöl igen érdekes kisebb közleményeket, híreket, gyakorlati tanácsokat a mezőgazdaság, erdészet, borászat, halászat, házi- és gazdasági ipar, építézet és gépészet, építő- és gyáripar, vízszabályozás, kiállítás, találmányok stb. köréből. Rendes közli az építkezési és szállítási árlejtéseket s azok eredményét, miért is az építő vállalkozók szintén nagy hasznát vehetik e jeles szaklapnak. A Gazdasági Mérnök megjelenik minden héten, képekkel és részlet-

rajzokkal illusztrálva. Szerkeszti és kiadja Gonda Béla műegyetemi m. tanár. — Elküldési ára: egész évre 8 frt, félre 4 frt, negyedére 2 frt. Az előfizetési díj a Gazdasági Mérnök kiadóhivatalába Budapestre küldendő. Ajánljuk e lapot a művelt gazdaközönség, valamint a mérnökök, építők és vállalkozók figyelmébe.

Városi főkapitányunk tegnap a következő névtelen levelet kapta: Tisztelt fő kapitán úr! a Segénj Emerek van fő kapitán de a Dús gazdagnak nints, — jgen sok Segénj Emer meg köveszte a haz Elejét az urak nem halgatnak, — a fő kapitánra — az a harom dús gazdák a két lumental es veszelofszki pítir nem jgen halgat a fő kapitánra — És a, dühös A. se, a téglák mar ugyan Régen keszen vannak hogy a nép lássa hogy vásújjon a fogúnk — de nints az Eszibe, a Segin Emert nyjúzni kel és az urak azt teszi a mit akar, — a monir utza a legrossab állabotba van ha Essös idő van se, Ember se gyermek se kotsi nem mehet kerem fő kapitán úr! most tessék visgálni, mikor Essös jdv van, nem ojjlan időben mikor minnüt batran lehet menni visgája meg a Blumentol fele sarok házat is Rendelje azt a harom Dús gazdat is, oda és üsse mind a hármat oda a, két Blumental es a kedves sogort, veszelofszki is, Egy Szóval, a mind harom Sogort az orokat oda üsse, hogy töppet hoza nem mehetnek es ot sántúljanak meg, ez is mind a horom Sógort utóvégre a Bátskaba fúgjuk tenni. — tiszteljük minjáján.

Szerk. jegyzet. Akárhányszor mondta már a „Bácska,” hogy a közrend iránti kötelességei teljesítésére szorított szegényebb osztály elkeseredik, ha a városbírói Lovási és Stebler-féle házak előtt sáros időben freesege föl a piszok, míg a maga putrija előtt a járókát rendben tartani szorítottatik. Biztosra vesszük — és ez nyugtassa meg a névtelen fölszólalót — hogy a főkapitány ur most foglalván el újra hivatalát, az ilyen időközben elszaporodott bajokat minél előbb megörvösolja.

A szerb patriarcha-választó karloviaci kongresszusra a helybeli g. kel. egyházközönség Grucis Nikola néptanítót 107 szóval választotta meg Vukicsevics képezdei igazgató 44 szavazata ellen.

Sürgöny. Kis-Sztapár nov. 7. Dr. Drakulics Pál 19 szóval megbukott Dr. Maximovics Miklós zombori orsz. képviselő ellenében.

Zombor város jogügyi bizottsága f. hó 8-án a házalási tilalom behozása érdekében ülést tart. Vajha végleg ki sikerülne zárni a sok jött-ment világtutó svindlert mint Arad és Székeshelyvár tette. A szegény elnyomott helyi ipar megérdemlené.

Szinlap. Schmausz Endre megyei alispán ur tiszteletére. Az ó-kanisai műkedvelők táncal egybekötött jótékonycélu előadása. Chilkó Mariska kisaszszony a szegedi műkedvelő társulat tagja közreműködésével. Ó-kanisán, a nagyvendéglő dísztermében, vasárnap, 1881. évi november hó 6-án adott: „Kerekes András és szeretője Piros Panna.” Énekes népszimű 3 szakaszban. Irtá: Tóth Ede Zenéjét szerző: Káldy Gyula. I. szakasz: „A koldusvezető.” II. szakasz: „Hej! de a mig küzdött vézert, Panna szive másképp érzett.” III. szakasz: „A slager.” Személyek: Piros Mihály, gazdag falusi paraszt; Tóth Lambert ur. Sára, második felesége: T. Csanyiga M. urnó. Panna, leánya első férjétől; Chilkó Mariska k. a. Kerekesné, özvegy; Ocskay Hermin k. a. Kerekes András, fia, katona; Ifkovits Antal ur. Kövecsesi Lajos (valódi néven Héja Gergely) urasági ispán; Mester János ur. Békés, lelkész; Hoffmann Ede ur. Jeggő; Losoncz János ur. Kardos, esendbiztos; Schöbel Gyula ur. Zagyva Tamás, országos csavargó; Eisenstädter Mór ur. Egy arató; Zsivkovits Miksa ur. Szabadságos huszárok, lakodalmas nép. Történethely: egy magyar helység. Idő: Jelenkor. — Helyárak: Páholy 2 frt. Kórszék 60 kr. Zártszék 50 kr. Földszint 40 kr. Gyermekjegy 20 kr. Karzati ülőhely 20 kr. Karzati állóhely 10 kr. Jegyek előre válthatók a helybeli postahivatalnál és este 6 órától a pénztárnál. — A tiszta jövedelem koszorús költőnk Tóth Kálmán emlékszórára fog fordítani. Kezdeté 7 órakor.

Pattantyúk.

Mult héten az esti vonat indulása előtt egy ur, dühtől magásra csigázott hangon kiabált:
— Herr Weisz! Weisz! Sie Lump! s így tovább.
Vagy kétszer végig megy a vonat előtt, míg a harmadik fordulónál észre vesz egy kiguggoló boglyas főt, mely a „Herr Weisz” szóra szemlátomást értett. Oda megy tehát és minden erejéből pofoz üti.
— Sie Rauber! Sie Bandit! — kiáltozik a nyakonvert.
— Maga a Weisz? — kérdi az öbiráskodó.
— Nem vagyok én, sohse is voltam!
— No hát akkor ne ártsa bele magát a más dolgába!

Nagyon csodálkozott a tanfelügyelő, hogy egy zsidó zugiskolában oly jelesül felelték a gyerekek, sőt — mi több — minden kérdésre mindegyik föltartotta a kezét, ami rendes körülmények között azt jelentti, hogy a kérdést mind tudják.

— Hadja el nadságos ur — világosítja föl egy iskolaszékviselet hitsorsos — az nálunk ilyen parádékor csak úgy van, hodj a tanító megparancsol minden djereknek a kezét föntartani. Aki a jobb khezét tartja, az tudja a kérdést, aki nem tudja, az a balkhezét tartja föl. A thanító persze mindig jobb khez után szólit felni.

— Ezt is jó tudni — mond a tanfelügyelő.

Szemléleti oktatás alkalmával végig kérdezte a plébános ur pontosan, hogy mi mindene van az ökörnek. Mikor a kis diák kifogyott a szóból, hogy nyelvére adja az ökör szarvait, fejére emelte kezét és elkezdte ott billegetni, kérdvén:
— No Petikém, mije is van még kettő az ökörnek?
— Keze! — lón az okos válasz.

Orvosi levelek.

Máj- és epebajok.

A máj a jobb tüdő alatt fekszik s az emberi test legnagyobb mirigyének nevezhető. Működési köre az epeelkülönzés. Ennek egészsége nagy fontossággal bír az ember testi jólétére, mert bajai mélyen belenyulnak a testbe és egy halmoz, más szervbetegséget is szülnek. Ha a máj egészsége megzavarodik s az nem képes az epeét elegendőleg elkülöníteni, úgy abból nem csak zavart emésztés, savanyu felbőfőzés, puffadás és szűdülés származik, hanem az epe által, túlhalmozva, magában a májban is keletkezik rohamos fájdalom, feszülés a máj táján, étvágytalanság, hányás stb., melyek egy bekövetkező nagy betegségnek előjelei.

Nagyon sok embernél tűnnek föl ezen előjelek, de azok legtöbbszörre nem mint a májjal összeköttetésben lévő, hanem mint önálló betegségek tekintetnek meggyógyíthatnak, — holott ezek csakis a májrészek megzavart működéséből erednek. Az emberiségnek legalább fele ki van téve ezen betegségeknek, melyek az egész testet megrontják és megzavarják. Ezen okból a májbajok legkevésbé sem hagyandók figyelmen kívül vagy kezelendők felületesen, hanem alkalmas gyógyszerekkel hathatós orvoslást igényelnek.

Ha az epe a májtól kellő mennyiségben elkülönítve s szabályozott módon a bélcsatornába leveztelve lesz, úgy azonnal javulás áll be, a fájdalom enyhül s eltűnik vele a betegségek nagy serege.

Ezen gyógykezelést nem szabad erősen hajtó s a beleket hevesen izgató szerek által eszközölni, hanem csak enyhénható szereket szabad használnunk. Mint kellesem, hatásban biztos s mindenki által beszerezhető szer ajánlhatók a Brandt Richárdt schaffhauseni gyógyszerész által készített schweici labdacok. Minden nagyobb ausztria-magyarországi gyógytárban kaphatók e labdacok pléhdobozokban 50 drbjával 70, 15 drbjával 25 kért. Zomborban kaphatók G a l l e E m i l gyógyszerész urnál.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.

Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

BÉCSI TŐZSDE.
Mervadó a Lajthán innen s a Lajthán tul, egyedül a bécsi tőzsde

Ama tetemes hátrányokat, melyeket bizonyos vállalatnak egy minden befolyás és akarat nélküli pénzszegé y vidéki tőzsdén szenvedni kell, — s viszont egy fotozszeni működés roppant előnyeit — mint szintén a kormány és a társulat és testületek székülvét, kiknek címet a piacon forognak, városok, ahol ajánlatok és tudakozások tételnek, hol minden világrészről a tudósítások összpontosulnak, ahol a politikát csinálják, ahol a legnagyobb napilapok jelennek meg, ahol a nagy üzérkedések s tőzsdének az arketet csinálják, szóval azon városok, hol mind a kedvező, mind a kedvezőtlen eszeletek annak idején tételnek, s mielőtt szélesebb körökbe kiszárvagna, a legbizalmasabb értesítések idejkorán nyerhetők, ami által szavazva az arfolyamra befolyással lehetünk, — mindezt rópiratunkban (26. és 42. lap) kimerítően előadtuk. — A tőzsdének küszöbén álló nagy mozgalmait véve tekintetbe, a „szabad” speculation és az amvira kedvelt társasági üzleteinken kívül a mersekkelt kockázattal való műveleteket ajánljuk leginkább, s különösen a kettős díjat esetleg nyereség: egyaránt akár emelkednek akár esnek az arfolyamok ni mellett a díjak meg a legkedvezőtlenebb esetekben sem veszhetnek tökéletesen el. Jutaleki árak a legolcsóbban. — A vezérkörikel közlelbi viszonyainknál fogva egyenes, közvetlen s gyors értesítésekkel szolgálhatunk (szakértően s költség nélkül). Pontos, titoktartás melletti kivétel, Sürgöny forgalom. Ertesítő levelek ingyen.

A jelenlegi pénzügyonok s a befolyó tőkék következtében azon helyzetben vagyunk, miszerint az üzérkedési veteleknél s a tőkék és értékpapirokra kölcsönöknél a kamatlatat évi 5 o/0-ra leszállíthatjuk (díjmentes). — Mutatványszámok a „Leitha” pénzügyi és sorsolási lapból bérmentve. — Tartalomdús, nélkülözhetlen sorsjegy-naptár (az összes európ. játékszervezetek) elhelyezési, üzérkedési papirok és nemek, sorsjegybiztosításokat (figyelemre méltó a küszöbön álló huzásokat véve tekintetbe) stb. tartalmazó rópiratokat, kívánatra ingyen és bérmentve küldjük meg.

A „LEITHA” (Halmi) kiadóhivatalának bankháza, Bécs, Schottenring 15.

MÉSZÁROS NÁNDOR
FÉRFI RUHAKÉSZÍTŐ
1881. év november hó 1-eitől
ÜZLET-HELYISÉGÉT
a „Fóltocsa”
Molnár István ur házába levé át.

6901. szám.
PÁLYÁZAT.
Bács-Bodrogh megye titeli szolgabírói járásba belelezt Lok községében üresedésbe jött község-jegyzői állásra pályázat nyitattik.
Ezen állással 400 frt készpénzfizetés és 150 frt jakbér van egybekötve.
Felhivatnak tehát mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, — hogy a törvények és szabályrendeletek értelmében kellőleg felszerelt kérvényeiket alólírothoz, mint a választási elnökhöz, 1881. évi november hó 15-ik napjáig, mint a választást megelőző napig, annál is inkább benyújtsák — mert az ezután beérkeződő folyamodványok figyelembe nem fogznak vétetni. Titelben, 1881-ik évi október hó 15-én.
Szolgabíró helyett:
MEZEY IMRE,
szolgabírói segéd.